

OHJAAMO

OHJAAMOJEN TUKI – AMMATTILAISEN APUNA NUOREN PARHAAKSI

Kokemuksia ja kehitysehdotuksia Etelä-Savosta

Sonja Miettinen (toim.)

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

OHJAAMOJEN TUKI – AMMATTILAISEN APUNA NUOREN PARHAAKSI

Kokemuksia ja kehitysehdotuksia Etelä-Savosta

Sonja Miettinen (toim.)

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Mikkeli 2017

Xamk kehittää nro 5

OHJAAJOJEN TUKI – AMMATTILAISEN APUNA NUOREN PARHAAKSI

Kokemuksia ja kehitysehdotuksia Etelä-Savosta

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

JULKAISIJA: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 2017

JULKAISUSARJA: Xamk kehittää 5

TOIMITTAJA: Sonja Miettinen

KANNEN KUVA: Kohtaamo

KUVAT: Manu Eloaho (s. 8, 25), Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (s. 16, 21, 29, 31, 48, 61),

iStock (s. 11, 22, 47, 50, 53, 55), Pixabay (s. 59), Kohtaamo (kuvituskuvat)

PALVELUMALLIT: ABCC Ananas, Bananas & Cucumber Creative Oy (s. 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45),

www.abcc.fi

TAITTO: Mainostoimisto SST Oy, Turku

PAINO: Grano Oy, Mikkeli

ISBN: 978-952-344-010-4 (nid.)

ISBN: 978-952-344-011-1 (PDF)

ISSN: 2489-2467

ISSN: 2489-3102 (verkkojulkaisu)

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sisällysluettelo

Kirjoittajat	6
Esipuhe	
<i>Sonja Miettinen</i>	9
Ohjaamojen tuki -hanke	10

OSA 1

OHJAUS JA OHJAAMO-TOIMINTA SUURENNUSLASIN ALLA

Ensiaskeleista vahvaan Ohjaamo-otteeseen	
<i>Sonja Miettinen</i>	14
Kolmas työ Ohjaamoissa – enemmän vai vähemmän?	
<i>Kirsi Purhonen</i>	17
Ohjaamossa tarvitaan monipuolista osaamista	
<i>Sonja Miettinen</i>	22

OSA 2

OHJAUKSEN JA OHJAAMOJEN ARKEA RUOHONJUURITASOLLA

Etelä-Savon Ohjaamot tekevät monialaista työtä nuorten hyväksi	
<i>Ohjaamo Pientare & Ohjaamo Posse</i>	28
Kädet savessa Etelä-Savon kunnissa	
<i>Heikki Kantonen</i>	31
Seudullinen yhteistyö verkoston vahvistajana	
<i>Heikki Kantonen</i>	46
Hymynaamat auttavat arvioinnissa	
<i>Heikki Kantonen</i>	48
Tapahtuman tuottaminen on tärkeä osa nuorten palveluita	
<i>Pekka Pulkkinen</i>	51
Miten ja kenen viestintä tulisi hoitaa	
<i>Pekka Pulkkinen</i>	54

OSA 3

OHJAUKSEN JA OHJAAMO-TOIMINNAN TULEVAISUUSKUVIA ETELÄ-SAVOSSA

Hetki onnellisena Etelä-Savossa Sulkavalla vuonna 2027 - Ohjaamo auttaa taustalla!	
<i>Tuija Toivakainen</i>	58
Lopuksi – hankkeen kehitysehdotukset	
<i>Sonja Miettinen</i>	60

Kirjoittajat

XAMKILAISET

HEIKKI KANTONEN

Yhteisöpedagogi (AMK), Ohjaamojen tuki -hankkeen TKI-asiantuntija

Työskentelen nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juveniassa. Olen tehnyt töitä nuorten hyväksi jo 15 vuoden ajan, minkä lisäksi annan panokseni yhteiseen hyvään myös vapaaehtoistoiminnassa. Pyrin löytämään asioihin aina positiivisen ja kehittävän tulokulman. Uskon, että yhdessä toimien syntyvät parhaat ideat.

PEKKA PULKKINEN

Ohjaamojen tuki -hankkeen TKI-asiantuntija ja KOODI-hankkeen projektipäällikkö

Työskentelen digitaalisen talouden yksikössä. Minulla on kokemusta isojen yleisötilaisuuksien ja kehittämisprojektien läpiviemisestä. Olen työskennellyt monialaisesti useilla eri aloilla. Olen ollut mukana mm. digitaalisen talouden, kulttuurialan, nuorisoalan sekä opetus- ja kasvatusalan hankkeissa. Monialaisuus on nykyaikaa ja minusta se on innostavaa.

SONJA MIETTINEN

YTM, Ohjaamojen tuki -hankkeen projektipäällikkö

Työskentelen nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juveniassa. Nuorten palveluiden kehittämisen lisäksi olen perehtynyt yrittäjyyteen ja yrittäjyyskasvatukseen. Innostun kansainvälisestä yhteistyöstä. Partioharrastuksesta on muotoutunut elämäntapa ja illat ja viikonloput täyttävä vapaaehtoistyö.

KIRSI PURHONEN

Yhteisöpedagogi (YAMK), AmO, Versus- ja Motiivi-hankkeiden projektipäällikkö

Työskentelen Luovilla aloilla, jossa ammattien rajapintojen ylitykset kuuluvat arkeen. Työkokemukseni on kertynyt ohjaus-, opetus-, ja kehittämistyöstä nuoriso-, sosiaali- ja terveysalalla. Olen myös tutkinut ammattien rajapintoja Suomen kulttuurirahaston/Etelä-Savon maakuntarahaston apurahalla ja määritellyt käsitteen Kolmas työ. Vapaa-ajalla edistän nuorten hyvinvointia toimimalla Nuorten Palvelu ry:n hallituksessa.

YHTEISTYÖKUMPPANIT

TUIJA TOIVAKAINEN

Johtava asiantuntija, Etelä-Savon ELY-keskus

Tuija Toivakaisen esittely on hänen artikkelinsa yhteydessä s. 58.

OHJAAMO
POSSE

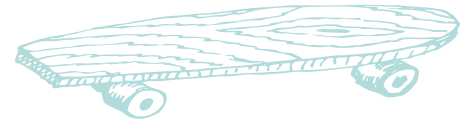
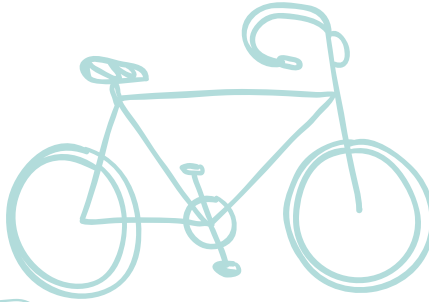
OHJAAMO
PIENTARE

HEI

MOI

HELLO

Koulu @

Duuni

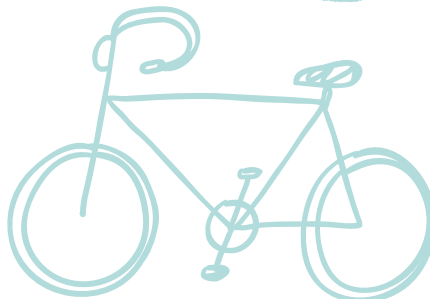
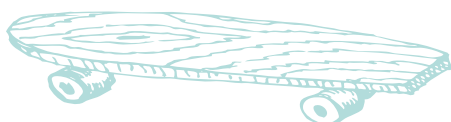
Kamppa

MOI

HEI

pa
pa
pa

HELLO

Esipuhe

Ohjaamojen tuki -hankkeen kantava ajatus oli, että jokaisella eteläsavolaisella nuorella olisi mahdollisuus käyttää Ohjaamo-mallin mukaisia monialaisia nuorten palveluita joko omassa kotikunnassaan tai seudullisen yhteistyön mahdollistamana. Tavoitteena ei ollut oman Ohjaamo-pisteen perustaminen jokaiseen kuntaan vaan palveluiden monialaisuuden ja matalan kynnyksen vahvistaminen kunkin kunnan omista lähtökohdista. Pie-nissä kunnissa toteutettiin nuorten ohjauspalveluihin liittyviä pilotteja ja palvelukokeiluja yhdessä kuntien nuorisotoimijoiden kanssa.

Hanke on tarjonnut maakunnan Ohjaamo-toimijoille koulutusta ja verkostoitumisen mahdollisuuksia. Hanke järjesti maakunnallisia Ohjaamo-foorumeja hyvien käytäntöjen levittämiseksi ja verkostotapaamisia seudullisen yhteistyön edistämiseksi. Lisäksi hanke tuki kuntien ohjaus- ja palveluverkostojen toimintaa. Hanke osallistui Ohjaamo-palveluiden laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin menetelmien valtakunnalliseen kehittämiseen. Hankkeen poikkileikkaavana teemana olivat erityistä tukea tarvitsevat nuoret, joiden asemaan ja tarpeisiin Ohjaamo-palveluissa kiinnitettiin huomiota kaikissa hankkeen toimenpiteissä.

Hankkeessa tehtiin tiivistä yhteistyötä Etelä-Savon kuntien, Ohjaamojen ja muiden nuorten palveluita järjestävien toimijoiden sekä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa. Laajempaan yhteistyöverkostoon kuuluivat erityisesti Ohjaamo-toimintaa valtakunnallisesti koordinoiva Kohtaamo ja Ohjaamot ympäri Suomea. Hankkeessa kohdattiin yli sata nuorta, jotka osallistuivat kunnissa toteutettujen palvelukokeilujen suunnitteluun ja käytännön työskentelyyn.

Julkaisu kokoaa Ohjaamojen tuki -hankkeen toimenpiteet esitellen hankkeen toimintaa teemoittain.

Ensimmäisessä osassa keskitytään ohjaukseen ja Ohjaamoihin teoreettisemmin. Siinä pohditaan toiminnan taustatekijöitä ja lähtökohtia. Kirsi Purhosen artikkeli käsittelee Ohjaamoissa arkipäivää olevan ammattien rajapinnoilla tapahtuvan työn merkitystä. Lisäksi ensimmäisessä osassa käydään läpi hankkeen koulutuskokonaisuuden sisältö johdattaen lukija hankkeen käytännön toimenpiteisiin.

Toinen osa esittelee hankkeen konkreettisimmat toimenpiteet keskittyen kokemuksiin, palvelumalleihin ja kehitysehdotuksiin. Toinen osa toimii samalla oppaana ohjauksen ja Ohjaamo-toiminnan kehittämistä kiinnostuneille. Heikki Kantonen esittelee Etelä-Savon kunnissa toteutettujen palvelupilottien palvelumallit ja kehitysehdotukset, seudullisen yhteistyön toimintamallit ja välittömän palautteenkeruun kokeilun tulokset. Pekka Pulkkinen artikkeleissa annetaan konkreettiset askelmerkit tapahtumien järjestämiseen ja viestintään. Nämä teemat olivat vahvasti läsnä myös hankkeen aikana Ohjaamo-toimijoiden kanssa työskennellessä.

Kolmas osa kääntää katseen tulevaisuuteen: miten Ohjaamot ja ohjaus asemoituvat Etelä-Savon maakunnassa? Tuija Toivakainen ennakoii ohjauksen todellisuutta kymmenen vuoden päästä. Julkaisun viimeisessä artikkelissa annetaan ehdotuksia tulevaan kehittämistyöhön.

Julkaisu on ensisijaisesti suunnattu Ohjaamoissa tai ohjauksen parissa työskenteleville. Monipuolinen sisältö toivottavasti antaa uusia näkökulmia ja ideoita myös muille aiheista kiinnostuneille. Hankkeessa kehitetyt toimintamallit ovat vapaasti kaikkien hyödynnettävissä.

Kiitos kaikille Ohjaamo-toimintaa Etelä-Savossa kehittäville upeasta yhteistyöstä. Intoa ja puhtia tulevaisuuden haasteisiin!

Mikkelissä 4.4.2017

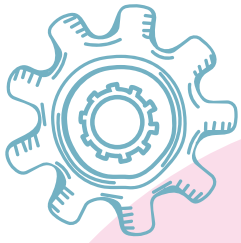
Sonja Miettinen

Projektipäällikkö

Ohjaamojen tuki – nuorten matalan kynnyksen palveluiden ja monialaisen verkostotyön kehittäminen Etelä-Savossa -hanke alkoi 1.6.2015 ja päättyi 31.5.2017. Hanketta ovat rahoittaneet Euroopan sosiaalirahasto ja Etelä-Savon ELY-keskus.

Ohjaamojen tuki -hanke

TOIMINTA-ALUE

- Etelä-Savon maakunta
- **3** kaupunkia
- **11** kuntaa
- **3** Ohjaamo
- 19 130,38 km² neliökilometriä
- hankkeen päämaja Mikkelissä

IHMISET

- **3** hanketyöntekijää
- **130** tavoitettua ammattilaista
- **145** tavoitettua nuorta

TAPAHTUMAT

- **12** koulutustilaisuutta
- **10** seudullista verkostotapaamista
- **5** maakunnallista foorumia
- **25** nuorten tapahtumaa

YHTEISTYÖKUMPPANIT

- **12** hanketta
- **10** oppilaitosta
- **3** järjestöä
- **3** yritystä
- **6** muuta toimijaa

Duuni

idea

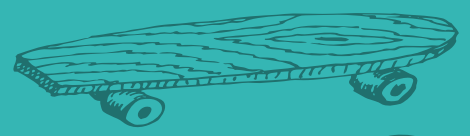

MOI

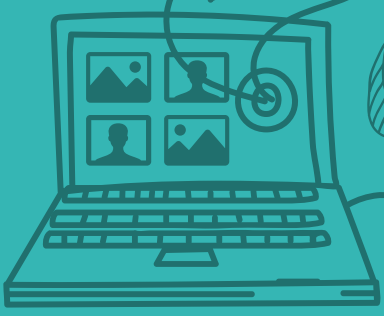

Kämppe

HEI

Koulu @

HELLO

Duuni

Kämppe

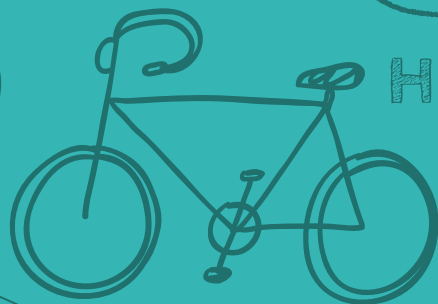
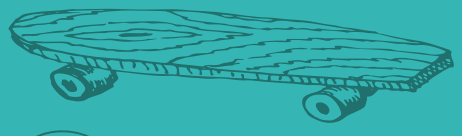

MOI

HEI

idea

HELLO

@ Koulu

osa 1

Ohjaus ja Ohjaamo-toiminta suurennuslasin alla

Ensiaskeleista vahvaan Ohjaamo-otteeseen

Sonja Miettinen

Hankkeen toiminta-alue on laaja: koko Etelä-Savon maakunta eli kolme kaupunkia, kolme Ohjaamo ja yksitoista kuntaa palveluineen. Vaikka kunnat nuorten palveluineen ovat keskenään hyvin erilaisia, ohjauksen problematiikka on pienillä syrjäisillä paikkakunnilla melko samankaltaista. Ajokilometrejä alkoi kertyä heti hankkeen alussa, kun ensimmäisinä työtehtävinämme kiersimme tapaamassa jokaisen kunnan edustajat. Samalla konkretisoituivat myös nuorten arjen realiteetit, kuten puutteellinen julkinen liikenne.

Hankkeen alkaessa omanlaisessaan käymistilassa olivat myös maakunnan Ohjaamot. Mikkelin Ohjaamo Olkkari oli hiljattain vakiintunut Mikkelin kaupungin palveluksi. Ohjaamo-ulottuvuutta kehitettiin Ohjaava Olkkari -hankkeella, joka mahdollisti opinto-ohjaajan ja terveydenhoitajan läsnäolon, työllisyyspalveluiden laajenemisen ja nuorten ryhmätoiminnan vahvistamisen. Savonlinnan Ohjaamo Posse käynnisti toimintansa INTO-hankkeen osana aktiivisella tekemisen meiningillä. Pieksämäen Ohjaamo Pientareen vahvat näytöt nuorten kanssa saivat vain uutta tuulta purjeisiin, kun Ohjaamo muutti Hiekanpään elämäkaarikylään.

Hanke oli tasapainoinen kokonaisuus eteläsavolaisen ohjauksen rakenteellista ja menetelmällistä kehittämistä. Toimenpiteet olivat pääasiassa hyvin käytännönläheisiä, ja hanketoimijat pyrkivät olemaan läsnä ammattilaisten arjessa. Tämän ohella kehitettiin myös ohjauksen taustatekijöitä.

Samat haasteet yhdistävät pieniä kuntia

Etäisyydet kuntakeskuksista ja erityisesti syrjäseuduilta kaupunkeihin ovat pitkät. Niihinkin palveluihin, jotka omassa kunnassa ovat tarjolla, voi nuorella olla matkaa kymmeniä kilometrejä ja lossimatka. Lyhytkin ohjaustuokio voi viedä nuorelta koko päivän ja vaatii oman auton tai kyydin. (vrt. Tuuva-Hongisto ym. 2017.)

Etelä-Savon oppilaitosverkosto on harva: toisen asteen ammatillisia oppilaitoksia löytyy lähinnä kaupungeista, eikä omaa lukiotakaan ole enää joka kunnassa. Pienten kuntien nuoret ovat pakotettuja joko käyttämään tunteja päivässä koulumatkaan tai jopa muuttamaan kotipaikkakunnalta pois peruskoulun jälkeen. Nuorten hyvinvoinnin polarisaatio näkyy muuttoliikkeessä – hyvin pärjäävät nuoret lähtevät kotipaikkakunnalta todennäköisesti pysyvästi, paljon tukea tarvitsevat jäävät (Miettinen & Pöyry 2015: 27–28).

Nuorten monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen toiminta on kunnissa eri vaiheissa. Verkostot kuitenkin kokoavat moniammatillisen toimijajoukon säännöllisesti yhteen. Toiminta on käytännönläheistä ja perustuu nuorten tarpeisiin ja ennaltaehkäisyyn. Erityisesti toimijat kiinnittivät huomiota verkostojen rooliin kunnan päätöksenteossa: verkostot eivät usein ole mukana lasten ja nuorten hyvinvoinnin laajemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä. (Komonen 2015.)

Pahimmat puutteet pienissä kunnissa on työllisyyspalveluissa. TE-palveluita tarjotaan kaupunkien ulkopuolella lähinnä puhelimitse tai yhteispalvelupisteistä ja kuntien omat työllisyyspalvelut toimivat vaihtelevin resurssein. Työllistymistä edistävien monialaisten yhteispalveluiden eli TYP-palveluiden seudullinen uudelleenorganisointi aiheuttaa haasteita, huolta ja epäselvyyksiä. Työttömyyden ajallinen kesto TYP-palveluihin pääsemisen kriteerinä on myös nuorten kohdalla ongelmallinen. Palvelutarpeen arvioiminen olisi työttömyysjakson pituutta oleellisempaa. (Aula 2016: 126.)

Haasteita asettaa lisäksi konkreettinen yhteistyö kuntatai jopa maakuntarajojen yli. Hankkeen alkaessa esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut useisiin Mikkelin seudun kuntiin tuotti Mikkelin seutusote. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus alueellisesti tuotetuissa palveluissa oli paikoin hyvinkin puutteellista.

Jokaisella pilvellä on kultareunus

Pienten kuntien yleisistä haasteista huolimatta kuntien omien palveluiden toiminta on yleensä sujuvaa. Ammattilaiset tuntevat toisensa hyvin, jolloin toimijoiden välillä vallitsee luottamus ja yhteistyö on jouhevaa. Ammattilaisten roolituksista voidaan tarpeen tullen joustaa, jos sillä saadaan varmistettua palvelun toimivuus nuoren kannalta. (Miettinen & Pöyry 2015: 63–66.)

Nuorten monialainen ja kokonaisvaltainen ohjaus omassa kunnassa on mahdollista ilman vahvoja rakenteita. Kunnissa pidetään vahvuutena valtakunnallisen Ohjaamo-toimintamallin monipuolisuutta ja joustavuutta. Ohjaamo-toimintaa voidaan hyvin soveltaa paikallisessa viitekehyksessä kunkin kunnan omista lähtökohdista. Myös seudullisen yhteistyön varaan asetettiin tavoitteita.

Järjestöyhteistyö pienissä kunnissa on vahvaa. Järjestöt tuottavat nuorille tärkeää vapaa-ajan toimintaa mutta myös hyvinvointia lisääviä palveluita. Yhdistykset tarjoavat monenlaista päivätoimintaa ja työpajatoimintaa. Lisäksi yhdistyksillä on merkittävä rooli nuorten työllistämässä erityisesti kesäisin.

Laatu ja arviointi

Kouluterveyskysely on avointen tilastojen lisäksi lähes ainoa maakunnassa yleisesti käytetty tutkimuslähde, mutta vähäisen vastaajamäärän vuoksi kaikki kunnat eivät saa käyttöönsä kuntakohtaista tietoa. Hyvinvointitiedon ja palveluiden arvioinnin sijasta lasten ja nuorten palveluiden kehittäminen perustuu usein esimerkiksi toimenpidetietoon kuten sijoitusten ja huostaanottojen määrään. Nuorten hyvinvointitiedonkeruu ja systemaattinen hyödyntäminen näyttäytyy myös ohjaus- ja palveluverkostojen toiminnan suurimpana puutteena. (Komonen 2015: 9–10.)

Hankkeen tarkoitus oli laatia palveluiden laadun ja vaikuttavuuden arviointiin mittarit, joita ei hankkeen alkaessa ollut maakunnallisesti käytössä. Koska Ohjaamo-toimintaa valtakunnallisesti koordinoivan Kohtaamo-hankkeen tutkimustoiminta eteni ripeästi ja yhtäaikaaisesti Ohjaamojen tuki -hankkeen kanssa, päätettiin toimenpiteet yhdistää. Ohjaamojen tuki -hankkeen ja eteläsavolaisten Ohjaamo-toimijoiden edustajana osallistuin Kohtaamon arviointiryhmän toimintaan korostuen alueellista ja pienten kuntien näkökulmaa.

Kohtaamon Ohjaamoille tarjoama arvioinnin ”työkälpakki” sisältää Ohjaamojen palautekyselyn nuorille, Ohjaamojen arviointityökalun ja taloudellisen arvioinnin työkalun. Nämä ovat vapaasti kaikkien Ohjaamojen hyödynnettävissä ja soveltuvin osin käytettävissä myös kunnissa. Kohtaamon tutkija Mirja Määtän kokoamat materiaalit ovat saatavilla osoitteessa <http://kohtaamo.info/materiaalipankki>.

Nuorilla itsellään tulee olla vahva rooli palvelujen arvioinnissa ja kehittämisessä. Arvioinnin osana hankkeessa testattiin nuorten välitöntä sähköistä palautejärjestelmää. Kokeilun kokemuksia ja kehitysehdotuksia voi lukea julkaisun toisessa osassa Heikki Kantosen artikkelissa.

Ohjaus- ja palveluverkostot

Hankkeen toteutusaikana uudistuneen nuorisolain (1285/2016) yhdeksännessä pykälässä määrätään, että ”monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto” tai tätä vastaava muu yhteistyöryhmä, joka keskittyy kaikkiin kunnassa asuviin nuoriin. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto, kuten Etelä-Savossa Savonlinnalla, Sulkavalla ja Enonkoskella. Verkoston tulee olla vuorovaikutuksessa muihin kunnan nuorisolan toimijoihin ja sen tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Osassa Etelä-Savon kuntia verkostojen toiminta on hyvin tavoitteellista ja organisoitunutta. Kokonaisuutena maakunnassa oli kuitenkin tarve kehittämistyölle, joka tukee ohjaus- ja palveluverkostojen toiminnan jäsentymistä suhteessa muihin nuorten hyvinvointiverkostoihin, Ohjaamo-toimintaan ja laajemmin kunnan tai seutukunnan nuorten hyvinvoinnin strategiseen edistämiseen (Komonen 2015: 4–5, 9–10). Ohjaus- ja palveluverkostojen tulisi esimerkiksi olla mukana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksessa kaikissa kunnissa.

Hankkeella pyrittiin vakiinnuttamaan Etelä-Savon kuntien nuorten monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen toimintaa. Tärkeimpänä tavoitteena oli sitoa toimintaa Ohjaamo-mallien kehittämiseen ja laajemmin nuorten hyvinvoinnin strategiseen edistämiseen. Lisäksi tarkoitus oli tukea verkostoja oman toimintansa suunnittelussa ja arvioinnissa.

Pääsimme hankkeen aikana vierailemaan useissa verkostoissa. Seurasimme niiden toimintaa ja usein osallistuimme myös konkreettisesti. Yleisimmin verkostoja tuettiin matalalla kynnyksellä ammattilaisten arjessa. Kunnallisia palvelupilotteja suunniteltaessa ja toteutettaessa tavattiin usein myös ohjaus- ja palveluverkostojen toimijoita. Verkostojen toiminta sai monissa kunnissa uutta potkua uudenlaisista palvelukonsepteista.

Kunnille tarjottiin toiveiden mukaista verkostojen sisäiseen toimintaan liittyvää tukea. Konkreettista tukea verkostot saivat toimintasuunnitelmien ja toiminnan vuosikellojen laatimiseen. Verkostoja tuettiin vuoropuhelussa ja roolituksessa muiden nuorten hyvinvointiverkostojen kanssa. Lisäksi verkoston sisäistä arvokeskustelua toivottiin.

Lähteet:

Aula, Maria Kaisa 2016. Työllisyyskokeilujen selvitys – Työllisyyspalveluiden ja -tukien käyttäjälähtöistä arviointia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 30/2016. Saatavilla verkossa: URN:ISBN:978-952-327-123-4

Komonen, Katja 2015. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostojen sekä ohjauspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet Etelä-Savossa 2015. Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Saatavilla verkossa: URN:ISBN:978-952-314-235-0

Miettinen, Sonja & Pöyry, Sanna-Mari 2015. Vainulla Etelä-Savossa : Vaikeimmin työllistyvät nuoret palvelujärjestelmässä -selvitys. Tutkimuksia ja raportteja – Research reports 100, Mikkelin ammattikorkeakoulu. Saatavilla verkossa: URN:ISBN:978-951-588-499-2

Nuorisolaki 1285/2016.

Tuuva-Hongisto, Sari, Pöysä, Ville & Armila, Päivi 2016. Syrjäkylien nuoret – unohdetut kuntalaiset? Tutkimusjulkaisu 99, Kunnallisanalan kehittämissätiö.

Kolmas työ Ohjaamoissa – enemmän vai vähemmän?

Kirsi Purhonen

Tässä artikkelissa puhutaan työstä, joka sijoittuu ohjauksen ja Ohjaamoiden ympäristöön. Työtä voidaan kuvata ja määritellä ohjaustyönä, Ohjaamoissa tehtävänä työnä, monialaisena, moniammatillisena ja moniasiantuntijuustyönä tai ammattien rajapinnoille sijoittuvana työnä. Ohjaustyö ja Ohjaamoissa tehtävä työ on monen ammattilaisen yhteistä työtä, jolla tuetaan nuorten elämänkysymyksiä ja avun tarpeita voimavarakeskeisesti. Työtä voi luonnehtia myös käsitteellä, jota kutsun kolmanneksi työksi. Kolmas työ sijoittuu ammattilaisten työn välimaastoon tai rinnalle. Kolmannen työn ammatillisuus rakentuu eri tavalla kuin perinteinen, oman ammattikunnan koulutus, ja kolmas työ asemoi itsensä aina kohdattavan ihmisen tarpeen kautta, ei pelkästään oman alan ammatillisen koulutuksen tai ammatti-identiteetin kautta. Kolmas työ on luonteeltaan uteliasta, kirkistelevaa, luovaa, toisilta lainaavaa työtä. Se on rohkeaa ja sisältää vahvan viestin siitä, että sitä on ”lupa tehdä”. Ohjaamo-ympäristöihin sijoittuneena kolmas työ pohtii olemassaoloaan seuraavien kysymyksiensä kautta: onko kolmannelle työlle mahdollisuutta, tilaa, resursseja tai ylipäättänsä tilausta?

Kolmannen työn määritelmä perustuu tutkimukseeni, jonka toteutin Suomen Kulttuurirahaston/Etelä-Savon maakuntarahaston apurahalla 2016–2017. Tutkimuksen niminä oli Uusiutuva ammattiosaaminen ja nuorten kohtaaminen. Kolmannen työn määritelmä, reunaehdot ja mahdollisuudet. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa keräsin tietoa nuorten ja ammattilaisten välisistä kohtaamiskokemuksista eri ympäristöissä. Tutkimuksen toisessa vaiheessa eri alojen ammattilaiset arvioivat toisen ammattilaisen ja nuoren välistä yhteistyötä. (Ks. Purhonen 2017.)

Ammattien rajapinnat ja rajojen ylitykset

Ohjaamoissa työskentelevät ammattilaiset toteuttavat ohjaustyötään oman ammattiorientaationsa ja koulutustaustansa lähtökohdista. Kullakin ammatilla on oma tiedeperustansa ja tiedon kulttuurinsa, jotka vaikuttavat ammattialan sisäistämään työotteeseen ja ”heimokulttuureihin”, kuten Ylijoki (2003: 66–67) toteaa. Nämä ammatteihin sisäankirjoitetut tekijät vaikuttavat siihen, miten arkisissa tilanteissa joustamme tai rajaamme tehtävää työtä. Olennaisinta asiassa on se, miten käyttäydymme niissä tilanteissa, joissa nuoren tilanne edellyttäisi ammattien rajanylityksiä tai vähintään ammattien yhdessä ja rinnakkain tehtävää työtä ilman, että nuori joutuu siirtymään ammattilaiselta toiselle pienen avun takia.

Ohjaamojen toiminta perustuu monialaisuuteen ja moniammatillisuuteen. Tällä pyritään takaamaan nuorten palvelujen saatavuus yhden oven periaatteella. Monialaisuuden ja -ammatillisuuden tavoitteiksi on määritelty koulutusalojen ylittäminen ja yhteisen työn merkitysten rakentuminen yhteisen asiakkuuden, nuoren, hyväksi (Isoherranen 2008: 27; Katajamäki 2010: 24–25). Miten tämä monialaisuus ja moniammatillisuus todentuu käytännön tilanteissa? Haluanko, uskallanko tai saanko tehdä asioita, joihin minulla ei ole ammatillista koulutusta, mutta ohjauksessani oleva nuori hyötyisi siitä? Ohjaanko nuoren mieluummin toisen ammattilaisen äärelle, jotta nuori saa ”oikean tiedon”, osaanko auttaa nuorta tai saanko auttaa nuorta omalla ammatillisella työotteellani? Nämä kysymykset liittyvät tiiviisti siihen, miten monialaisuus ja moniammatillisuus tulkitaan ja miten työlle on annettu toimintalupa.

Pahimmillaan ammatilliset tiedeperustat ja heimokulttuurit rajaavat toiset ammattilaiset pois nuoren ohjauksen ääreltä ja ”omivat” nuoret omikseen juuri näiden tiedeperustaisten heimokulttuurien avulla. Käynnistyy ammattien välinen osaamisen ja tietämisen ”paremmuuden mittelo”, jonka häviäjänä on aina ohjausta tarvitseva nuori.

Monialaisuuden ja moniammatillisuuden rinnalla puhutaan myös käsitteestä moniasiantuntijuus. Moniasiantuntijuus sijoittuu julkisen sektorin rinnalla olevan seurakunnan, järjestöjen, vapaaehtoistyön ja yksityisen palvelusektorin yhteistyöverkostoissa tekemään työhön. Moniasiantuntijuudessa ajatellaan, että ammattilaiset ja työn kohde, esimerkiksi perhe, hyödyntävät kaikkien mukana olevien osaamista ja rooleihin liittyvää asiantuntijuutta kohderyhmän tarpeen mukaisesti. Asiantuntijuus rakentuu asiakkaan ympärille sisältäen asiakkaan oman asiantuntijuuden ja on pidemmälle viety yhteistyön muoto kuin moniammatillinen yhteistyö (Kuorilehto 2014: 28–29.)

Moniammatillinen, monialainen ja moniasiantuntijainen työ ovat pitkälti rakentuneet sosiaali- ja terveysalan asiakkuuksien ympärille, ja joihin muun alan ammattilaiset liittyvät monitoimijaiseksi verkostoiksi. Työ määrittyy pitkälti myös näiden ammattikuntien tieteenperustojen, klassikkotekstien (Fuchs 1996: 63) näkökulmista käsin. Nuorten voimavaralähtöisten ohjaustilanteiden vaikuttavuus edellyttää myös muita näkökulmia. Tästä syystä monialaisuuden, moniammatillisuuden ja moniasiantuntijuuden rinnalle kannattaa kehittää työote, joka sallii aidot rajanylitykset ja ammattilaisten tieteenäkökulmien tasavertaisuuden. Kolmannen työn määritelmä

tarkoittaa tieteenalojen ja paradigmojen "ristiinpölytystä", jolloin on jo astuttu toisen tieteenalan puolelle ja omaksuttu sieltä omaksi työotteeksi jotakin, joka helpottaa nuoren kohtaamista ja hänen asioidensa edistämistä ja hänen auttamistaan. Omalle ammatilliselle työotteelle "annetaan lupa" lainata toisenlaista ammatillista lähestymistapaa ja sallitaan toisen ammattilaisen "lainata" oman ammattialan lähestymistapaa.

Kohdatuksi tuleminen

Ohjaustyön etiikka tähtää jo itsessään hyvään. Ohjauksen lähtökohtana on aina vapaaehtoisuus. Ketään ei voi ohjata pakottamalla tai puolesta tekemällä. Ohjauksen syvälinen periaatteellinen ajatus kytkeytyy vahvasti tasavertaisuuden ja inhimillisyyden kokemukseen, Minä ja Sinä -filosofiaan, kuten Buber (1993) asiaa ilmentää. Minän ja Sinän asetelmaan ei mahdu ylhäältä alas tai ihmistä ohittava Minä ja Se -ajatusmalli. Ohjauksen vuorovaikutus on tässä ja nyt, tasavertaista ja ilman statuksia olevaa dialogia. Statuksettomiaan dialogiin ei mahdu myöskään auttamatta jättäminen rajaten auttamisen kyky tai määrä vain omaan koulutukseen.

Nuoret ovat kertoneet ohjauspalveluiden olevan joskus "kasvottomia palveluja" ja vuorovaikutuksesta on "puuttunut sydän". Kasvottomat palvelut ja sydämen puuttuminen voivat selittyä myös sillä, että ammattilainen ei ole valmis astumaan osaamisinsä epämukavuusalueelle, vaan ohittaa näissä tilanteissa nuoren kohtaamiseen liittyvät tarpeet. Vastaavasti silloin kun ohjaus on tuntunut hyvältä, nuoret arvioivat vuorovaikutuksen olleen arvostavaa, yksilöllistä, kuuntelevaa ja kuulevaa sekä tasa-arvoista, ihmistä kunnioittavaa kohtelua. (Närhi, Juvonen & Matilainen 2014: 132–133.) Tällöin ajatus Sinän ja Minän tasavertaisesta kohtaamisesta on toteutunut. Ammattilainen on todennäköisesti osannut ylittää ammattinsa rajat ja nuori on tullut kohdatuksi kokonaisvaltaisesti.

Kokemuksia ammattien rajapinnoilta

Tutkimusaineistoni koostui nuorten (n=52) ja ammattilaisten (n=299) kokemuksista ammattien rajapinnoilla. Vastaajista 43 toimi ohjaustehtävissä. Keskityn tässä artikkelissa ohjaustehtävissä olevien ammattilaisten kokemuksiin rajapintatyön luonteesta.

Kysyttäessä ammattilaisilta rajapintatyöhön liittyviä sopimuksia (taulukko 1), vastaukset jakaantuivat seuraavasti:

Taulukko 1.

Ammattien välisistä roolijaoista sovittua.

Väittämä	%
Nuoren kohtaamiseen liittyvä työ perustuu ammattilaisten välillä sovittuihin rooleihin.	62,50
Ammattiroolien ylityksistä on sovittu siten, että toisen ammatillisen roolin voi ottaa itselleen.	12,50
Rooleista ei ole sovittu mitenkään.	25,00
Yhteensä	100,00

Vastaajista yli puolet (62,5 %) kertoo, että rajapintoihin liittyvistä ammattirooleista on yhdessä sovittu. Aineistosta ilmenee, että sopimuksista 12,5 % koskettaa ammattien roolijakojen ylittämisiä. Neljännes vastaajista toteaa, ettei roolirajoista ole sovittu mitään. Roolijakoihin liittyvät sopimukset näyttäisivät perustuvan enemminkin perinteisiin ammatti- ja osaamiskäsityksiin ja pienempi osa puhtaasti roolirajojen ylityksiin.

Tutkittaessa tarkemmin ammattien välisiä roolijakoja (taulukko 2) suurin osa kokee hierarkkisuutta olevan jonkin verran (59 %) tai ei lainkaan (19 %). 11 % vastaajista kokee hierarkkisuutta olevan paljon, ja toiset 11 % vastaajista kokee hierarkkisuutta esiintyvän erittäin paljon.

Taulukko 2.

Kokemuksia ammattien välisistä rooleista.

Väittämä	Ei lainkaan	Jonkin verran	En osaa sanoa	Paljon	Erittäin paljon	Yhteensä, %
Koen, että ammattikuntien roolijaot ovat hierarkkisia, oman ammattikunnan koulutuksesta määrittyviä rooleja.	19	59	0	11	11	100
Koen, että eri koulutustaustalla olevien ammattilaisten kesken on ristiriitoja siitä, kuka saa tehdä mitäkin nuoren kanssa.	32	46	7	4	11	100
Koen, että oma ammatillinen roolini määrittynyt tapauskohtaisesti nuoren tilanteesta riippuen.	8	31	0	46	15	100
Koen, että ammatillinen rooli on kiinni siitä, miten itse uskaltaa ottaa toisen ammattikunnan roolin itselleen.	14	25	43	14	4	100
Koen, että ammattilaisten roolikäsitystä ja ammattilaisten roolirajoja tulisi muuttaa joustavimmiksi.	0	39	22	14	25	100

Ammattilaiset kokevat myös, että ammattien välisiä ristiriitaisuuksia löytyy roolijaoista jonkin verran (46 %) tai ei lainkaan (32 %). Kuitenkin 11 % vastaajista kokee, että ristiriitaisuuksia on erittäin paljon ja 4 % vastasi niitä olevan paljon. Tapauskohtaisuus liittyy olennaisesti roolijakoihin, ja vastaajat kokevat nuorten tilanteen määrittävän työn luonnetta paljon (46 %) tai erittäin paljon (15 %). Myös oma uskallus vaikuttaa roolijakoihin jonkin verran (25 %) – tosin 43 % ei osaa sanoa, kokeeko ammatillisen roolinsa olevan kiinni siitä, miten itse uskaltaa ottaa toisen ammattikunnan roolin itselleen. Roolijakoihin toivotaan myös lisää joustavuutta jonkin verran (39%), ja 14 % vastaajista toivoo joustavuutta paljon ja 25 % vastaajista erittäin paljon.

Taulukot 1 ja 2 paljastavat sen, että moniammatillisuuden ja moniasiantuntijuuden luonne ei välttämättä vielä yllä rajojen ylityksiin, vaikka siihen olisi teoriassa mahdollisuus ja se olisi jopa suotavaa. Rajojen ylityksiin liittyy

vät cross- ja transprofessional -käsitteet kuvaavat eniten työtettä, jossa ammattilaiset rikkovat asiakaslähtöisesti ammattien roolirajoja. (Isoherranen 2008: 38.) Tämä ei kuitenkaan välttämättä käytännössä toteudu. Avoimista vastauksista löytyy myös selityksiä ilmiölle:

“(…)työntekijät pakenevat virkamiesroolinsa taakse. ”Me virkamiehet emme voi sitä tai tätä...” Ja näin pyrkivät nostamaan omaa kuviteltua arvoaan muiden ammattilaisten silmissä.”

Mikäli nuoren asiaa halutaan aidosti edistää, on toisen ammattilaisen rooli otettava haltuun jossain määrin:

”Edelleen on epäselviä tilanteita siitä, kuka nuoren asioita lähtee hoitamaan eteenpäin ja ottaa vastuun kokonaisvaltaisesti tilanteesta. Kokonaisvaltaisuus pakottaa usein ottamaan hieman toisenkin ammattikunnan roolia haltuun”

Rajapintatyön esteitä ja mahdollisuuksia

Kysyttäessä rajapintatyöhön liittyviä esteitä ja mahdollisuuksia, ammattilaiset nostivat esille monia merkittäviä tekijöitä. Vastajat olivat sitä mieltä, että esteinä ovat pääosin juuri hierarkkisuus ja asenteet. Toisen ammattilaisen ”tontille” ei niin vain mennä ohjausalalla. Omaa ammatillista roolia vartioidaan tarkasti ja kriittinen suhtautuminen omaan ammattiin koetaan uhkaavaksi ja epämiellyttäväksi:

”Uusien työtapojen vieroksuminen ja joustamattomuus, tiukkuus suhteessa omaan työnkuvaan ja liiallinen ns. omista tonteista kiinni pitäminen. Kritisoinnin pelko ja epävarmuus omasta ammatillisuudesta saattaa joskus johtaa siihen, ettei halua tehdä työtä yhdessä toisen kanssa.”

Aineistossa nousee esille myös se, että salassapitovelvollisuus ja laki ovat yhteisen työn esteenä. Johtamiseen liittyvät käytännöt ja kyvykyys tehdä työtä monialaisesti vaikuttavat välillisesti myös työntekijöiden työhön:

”Tiukat vaitiolovelvollisuudet.”

”Ammattilypeys, säännöt ja lait. Esimiesten kyvyttömyys ylittää hallintorajoja esim. kunnan sisällä joustavasti.”

Rajapintatyö toimii hyvin silloin kun työntekijät ovat avoimia uusille asioille ja hyväksyvät oman tiedollisen rajallisuutensa. Toisen työtä on arvostettava ja esimieheltä saatava riittävästi tukea.

”Rajapinnoilla tehtävä työ on mahdollista silloin kun työntekijät ovat avoimia ja halukkaita laajentamaan omaa ”reviiriä”. ”

”Työntekijöiden oman innostuksen lisäksi esimiesten on kannustettava yhteistyöhön ja mahdollistettava mahdolliset tapaamiset ja yhteistyöpalaverit, joita sujuva yhteistyö vaatii.”

Ammattien rajapinnoille sijoittuvaan työhön ei lähdetä vastaajien mukaan ehdoitta. Kriittisempää näkökulmaa edustaa ammattilaisen pohdinta rajapintatyön kielteisemmästä puolesta:

”Oman ammatti-identiteetin liudentuminen, näkemuserot vastuun jakamisesta, mahdollisesti liiallinen puuttuminen oman ydinasiantuntemuksen ulkopuolisiin kysymyksiin.”

Rajapinnoille sijoittuvan työn tarkoituksena ei ole hävittää ammattilaisen osaamista ja tuottaa ”yleisammattilaisia”, vaan ammattilaisia, jotka osaavat reagoida ja sopeuttaa omaa ammatillista toimintaansa nuorten tarpeiden mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että ammattilaisten olisi hyvä osata ”lainata” toisen ammattilaisen työotetta niissä tilanteissa, joissa omalla ammatillisella koulutuksella ei pärjää työssään.

Tämä lainaava työote on keskeinen osa ammattien rajapinnoille sijoittuvan kolmannen työn käsitettä. Lainaminen voi tarkoittaa myös sitä, että kaksi ammattilaista tekee yhdessä työtä ja samalla oppivat toisiltaan ja saavat luvan käyttää toistensa osaamista seuraavissa tilanteissa.

Kolmas työ on enemmän ja vähemmän

Kolmannen työn määrittely on kontekstisidonnainen ja liittyy ammatilliseen eri ammatillisten toimijoiden hallinnan välisiin välitiloihin, osaamiskuiluihin ja ammattilaisten erilaisiin arvomerkityksiin. Kolmannen työn määrittely asemoitui ja tiivistyi tutkimukseni mukaan seuraavaan muotoon:

Kolmannessa työssä osallistujat ja yhteisöt ovat sitoutuneet yhteiseen tavoitteeseen, tässä tapauksessa nuoren kohtaamiseen, toimivat vuorovaikutuksessa toisiinsa nähden ja kunnioittavat toistensa osaamista. Samalla he oppivat ja rakentavat ammatillista identiteettiään suhteessa toiseen yhteisöön ja toisen osaamiseen. Yhteistä oppimista määrittelee toiminnan sosiaalinen rakenne, yhteisön valtasuhteet, toimintaympäristö ja oikeudet osallistua toimintaan.

Kolmas työ muodostuu kolmen erilaisen lähtökohdan synteesisestä, sen hyväksymisestä ja siihen sitoutumisesta. Synteessin hyväksyminen ja siihen sitoutuminen ei määrity pelkästään kahden ammattikunnan taholta, vaan siihen tarvitaan myös asiakkaan, tässä tapauksessa nuoren, hyväksyntä ja sen hetkinen olemisen ympäristö.

Kolmas työ sijoittuu työn hallinnan valtarakenteiden ja toimijaverkkokulttuurien välitilaan ja muodostaa sinne uuden työn. Uutta työtä tehdään ammattilaisten kanssa yhdessä tai erikseen ja muotoillaan työ sopivaksi kulloiseenkin toimintaympäristöön yhdessä toimintaympäristön muiden ammattilaisten kanssa.

Kolmannen työn ammattilaisen työtä määrittää toisen osaamisen lainaaminen itselleen hetkeksi tai pidemmäksi aikaa (borrow/loan over work). Tämä osaaminen saadaan omaksuttua joko käytäntöyhteisöissä tai osallistamalla toisen ammattiorientaation koulutukseen. Lainattu osaaminen on tilanne-, paikka- ja kohderyhmäsidonnaista eikä sillä saavuteta varsinaisesti toisen ammattikunnan asiantuntijuutta tai ammattipätevyyttä.

Kolmannen työn keskeisin ajatus on siinä, että työtä ei ajatella ammattiorientaation kautta vaan nuori ja hänen tarpeensa sijoitetaan keskiöön, jonka ympärille ammattilaiset rakentavat omasta osaamisestaan puuttuvat kohtaamisen lähestymistavat. (Purhonen 2017.)

Kolmas työ ohjaamoissa on yhtäältä enemmän ja toisaalta vähemmän. Kolmannen työn mukainen työote antaa työntekijälleen laajemman ammatillisuuden suhteessa nuoren kanssa tehtävään työhön. Lisäksi kolmas työ on henkilökohtaista osaamis pääomaa, joka karttuu muuttuvan työn mukana. Kolmas työ ei lisää ammattilaisten työmäärää, vaan pitkällä aikavälillä vähentää työtä. Työn vähenemisen ideologiassa tullaan myös ohjausalan perustehtävän ja etiikan alkulähteille; jokaisen ohjausosalalla toimivan ammattilaisen tehtävänä on saattaa ohjattava oman elämänsä matkalle ja irti ohjaussuhteesta. Ammattilaisen tehtävänä on lisätä ohjattavan voimavaroja ja omatoimisuutta ja vähentää riippuvuutta ohjauspalveluista esimerkiksi kolmannen työn avulla.

Lähteet

Buber, Martin 1993 (Alkuperäinen teos *Ich und Du* 1923). *Sinä ja minä*. WSOY.

Isoherranen, Kaarina, Rekola, Leena & Nurminen, Raija 2008. *Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö*. WSOY.

Katajamäki, Eija 2010. *Moniammatillisuus ja sen oppiminen. Tapaustutkimus ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalta*. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Akateeminen väitöskirja. Tampereen Yliopistopaino Oy.

Kuorilehto, Ritva 2014. *Moniasiantuntijuus sosiaali- ja terveydenhuollon perhetyössä. Monitahoarviointi Q-metodologialla*. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Ouluensis D Medica 1239, Oulun yliopisto ja Oulun kaupunki. Saatavilla verkossa: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526203966.pdf>.

Närhi, Kati, Juvonen, Tuula & Matilainen, Sari 2014. *Nuorten ääni kuuluviin*. Teoksessa Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne. Saarijärvi (toim.): *Osallisuuden jäljillä. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry*.

Purhonen, Kirsi 2017. *Ammattien rajapinnoilla ja kolmannen työn äärellä. Uusiutuva ammattiosaaminen ja nuorten kohtaaminen. Kolmannen työn määritelmä, reunaehdot ja mahdollisuudet*. Saatavilla verkossa: https://kirsipurhonen.files.wordpress.com/2017/01/ammattien-rajapinnoilla_valmis.pdf

Purhonen, Kirsi 2017. *Kuinka tulen kohdatuksi? Nuorten kohtaamiskokemuksia julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, nuorten ohjauspalveluissa ja nuorten erityispalveluissa*. Saatavilla verkossa: https://kirsipurhonen.files.wordpress.com/2016/10/nuorten-kohtaamiskokemukset_valmis_2.pdf

Ylijoki, Oili-Helena 2004. *Akateemiset heimokulttuurit ja noviisien sosialisatio*. Vastapaino.

Ohjaamossa tarvitaan monipuolista osaamista

Sonja Miettinen

Ohjaamo-toiminnan kehittäminen vaatii vahvaa ja monipuolista osaamista. Monihallinnollisen yhteistyön ja verkostotoiminnan lisäksi oleellista on mm. osaaminen ja rohkeus kokeilukulttuuriin, erilaisten nuorten kohtaaminen ja ohjaaminen sekä hyvinvointitiedon hyödyntäminen kehittämistyössä. Kun hektinen arki vie mennessään, ei ammattilaisilla aina ole resursseja kehittää itseään työn muutoksen vaatimassa tahdissa. Työn keskiössä on kuitenkin aina asiakas: nuori ja kohtaamisen taito.

Hankkeessa luotiin ja toteutettiin Ohjaamo-osaamisen koulutuskokonaisuus. Koulutusten keskeiset sisällöt rakentuivat asiakaslähtöisyydestä, vaikeimmin työllistyvien nuorten ja erityisryhmien kohtaamisesta ja ohjaamisesta, monihallinnollisesta yhteistyöstä, verkostotyöstä ja verkostojen strategisesta johtamisesta. Lisäksi toimijoiden kehittämisosaamista tuettiin innovatiivisiin palvelukokeiluihin rohkaisemalla. Valtaosa koulutuksista oli kaikille avointa, mutta osittain tehtiin myös paikallisia täsmäkoulutuksia.

Seuraavaksi esittelen tiiviisti hankkeen koulutukset ja niiden merkittävimmän sisällön. Artikkelin avulla voit palauttaa mieleesi koulutukset, joihin osallistuit. Jos olet lukijana ensimmäistä kertaa aiheiden äärellä, saat teksteistä toivottavasti ideoita, pohdittavaa ja työkaluja työhösi.

Miten nuori kohdataan?

Ole aito ja avoin, kuuntele ja puhu suoraan. Dialogisessa ohjauksessa keskeistä on asiakkaan, nuoren, ja asiantuntijan tasapainoinen suhde. Se pyrkii yhteisen ymmärryksen rakentamiseen keskustelun tai väittelyn sijaan "letittämällä" omat ajatukset yhteen toisten näkemysten kanssa.

Ohjaustilanteissa arvokkaimpia hetkiä voivat olla ne, kun "kumpikaan ei todella tiedä". Muista tällöin:

- Avoimuus ja yhteinen ihmettely.
- Astu ulos omasta auktoriteetistasi tai asiantuntemuksestasi ja keskity vuorovaikutukseen.
- Kohtaa rohkeasti omat rajallisuutesi ja ristiriitaisuutesi ohjaustilanteissa.
- Hyödynnä apuvälineitä, kuten tunnekortteja.

Kouluttajana toimi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogikoulutuksen lehtori, KT Helena Timonen.

Monikulttuurisuus ohjauksessa, opinnoissa ja työssä

Suomessa kotoutuminen tapahtuu turvallisessa arjessa: päiväkodissa, neuvolassa, jalkapallokentällä, Marttojen kokouskurssilla, työpaikalla. Demokratia ja naisten oikeudet ovat merkittäviä asioita. Näin sadattuhannet maahanmuuttajat ovat löytäneet paikkansa Suomessa.

Suomessa kielen merkitys kotoutumisessa on poikkeuksellisen vahva. Suomen kieltä on käytännössä pakko opiskella. "Savossa puhutaan savoa, heleppo nakki!" Lisäksi suomalaisiin tapoihin sopeutuminen on tärkeää: kello, kärsivällisyys, sisu ja aktiivisuus ovat avaintekijöitä.

Maahanmuuttajanuorelle näyttäytyvä "virallinen Suomi" on byrokraattinen ja sektoroitunut, mutta palvelujärjestelmä kehittyvä vähitellen avoimemmaksi ja selkeämmäksi. Keskeinen tavoite on päästä kiinni koulutukseen ja työelämään, mutta tukea tarvitaan.

Seminaarissa käsiteltiin monikulttuurisuutta kokemuksen ja tutkimuksen kautta. Sisällöllisesti keskityttiin palvelujen ja ohjauksen eri näkökulmiin ja monikulttuurisuuden edistämiseksi hyödynnettäviin menetelmiin, kuten elävään kirjastoon.

Kouluttajina toimivat mm. Etelä-Savon ELY-keskuksen johtava asiantuntija Irja Sokka, vuoden 2013 pakolaisnainen Mi Mi Po Hti, Mikkelin kaupungin työllisyyspalveluiden kielivalmentaja Jassin Rezaei ja Nuorisotutkimusverkoston tutkija, YTT Antti Kivijärvi.

Mistä palvelua syrjäseutujen nuorille?

Usein syrjäseutujen palvelutarpeita ajatellaan lähinnä vanhustyön näkökulmasta, mutta Etelä-Savossa on muistettava myös kaukaisten kylien nuoret. Itä-Suomen nuorisopuntarin (2015) mukaan nuorten tukipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus on syrjäseuduilla heikko. Pitkät välimatkat ja puutteellinen infrastruktuuri, kuten onneton julkinen liikenne, vaikeuttavat nuorten pääsyä palveluihin ja harrastuksiin.

Koti saattaa olla nuorelle elämän keskus, jonka reunoille muut elämänalueet sijoittuvat. Keskus-periferia-asettelua voisi palveluiden kehittämisessä pohtia laajemmin. Ajattelussamme kylä ja palvelut ovat keskus ja nuori on syrjässä. Entäpä jos nuori olisikin ajattelun keskipiste?

Ammattilainen voi helpottaa nuoren elämää monella tavalla:

- **Jalkaudu syrjäseudulle esimerkiksi kirjastoauton mukana.**
- **Käytä sosiaalista mediaa ja erilaisia verkkopalveluita täydentämään kasvokkaista palvelua.**
- **Kuuntele nuorta, kun suunnittelet palvelua.**

Kouluttajina toimivat Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkimuspäällikkö, YTT Susan Eriksson ja tutkija, FT Sari Tuuva-Hongisto.

Palvelun rakennuspalikat

Ohjaamon toimintaa täytyy jatkuvasti kehittää. Tällöin itse kehittämisprosessin lisäksi oleellisia elementtejä ovat asiakasymmärrys kehittämisen taustalla, uudet ratkaisutavat ja nopeiden kokeilujen toteuttaminen. Lisäksi konkreettiset menetelmät, kuten käsillä tekeminen, nuoren palvelupolun hahmottaminen tai palveluroolipeli, helpottavat kehittämistä.

Kehitä vaiheittain:

1. **Rajaa kehityshaaste.**
2. **Opi asiakasnäkökulma.**
3. **Ratkaise – ratkaisujen ideointi.**
4. **Testaa – kokeile käytännössä.**

Pohdi, mitä haluat kehittää. Uusi vai olemassa oleva palvelu? Mitä tavoitellaan ja miksi? Miten onnistumista mitataan? Millaisia asiakkaat ovat ja mitä heistä ei vielä tiedetä?

Toinen vaihe on ehkä kaikkein oleellisin: asiakasnäkökulma. Muista huomioida se, jolle palvelua tarjotaan ja kehität! Nuorten osallisuus on yksi Ohjaamo-toiminnan peruspilareista, joten nuorilla on oleellinen rooli myös palveluita kehitettäessä.

Ratkaisuvaiheessa luo kehityskohteisiin liittyvien kysymysten pohjalta erilaisia ideoita ja ratkaisuehdotuksia. Aivomyrskyn jälkeen valitse ideoista parhaat, joista helppoin ja nopein käytännössä kokeiltava testataan.

Hio valittu idea timantiksi kuvaamalla se vaiheittain ja jalostamalla siitä toiminta- tai palvelumalli. Suunnittele nopea kokeilu ja toteuta testaus!

Kouluttajana toimi yrittäjä, FM, KTM Sami Heikkinen Sami Heikkinen Consulting Oy:stä.

Monihallinnollinen yhteistyö – miten se syntyy?

Ohjaamo-toiminta perustuu eri hallinnonaloilla ja organisaatioissa toimivien ammattilaisten tiiviiseen yhteistyöhön nuoren parhaaksi. Aidon yhteistyön syntyminen vaatii paljon töitä ja sitoutumista. Ketkä sinun verkostosi ovat nuoren kannalta tärkeimmät kontaktit?

Ota uusi yhteistyökumppani mukaan:

- Ota yhteyttä ja sovi tapaaminen.
- Tutustukaa toisiinne – kuuntele ja kunnioita!
- Vältä ammattijargonia.
- Sopikaa yhteinen tavoite ja työskentelyn käytännöt riittävän tarkasti.
- Joustakaa, älkää itse tehkö esteitä työlle!

Kohti yhteisiä tavoitteita:

- Kaiken keskellä on nuori.
- Mitä palveluita on käytettävissä ja mitä nuori eniten tarvitsee?
- Mistä saadaan toiminnan resurssit?
- Luokaa yksi yhteinen, monialainen toimintasuunnitelma.
- Sopikaa, kuka kulkee nuoren rinnalla koko prosessin ajan.

Eroon ammattijargonista:

- Määrittäkää kirkas idea ja yhteinen tavoite.
- Muistakaa vuorovaikutus ja dialogi.
- Säännölliset ”pysäkit”
– mennäänkö oikeaan suuntaan?
- Älä oleta, että muut ymmärtävät
– vastuu ei ole vain kuulijalla.
- ...mutta vastuu on myös kuulijalla!
Kysy, jos et ymmärrä.
- Luokaa työskentelyprosessista ymmärrettävä yhteenveto.

Eväitä haastavan kumppanin kanssa toimimiseen:

- Yritä olla välittämättä negatiivisesta ilmapiiristä, mutta älä ole välinpitämätön.
- Toimi itse positiivisen kautta.
- Pyydä tarvittaessa esimies apuun, mutta osallistu aktiivisesti.
- Älä ruoki ”myrkkytykkiä”
– pysähdy, kuuntele, kuule.

Koulutuksen fasilitaattorina toimii Nuorten Akatemian toimitusjohtaja Heikki Vuojakoski.

Näin toimii verkosto

Ohjaamo-toiminnan edellytys on toimiva verkosto. Verkoston rakentaminen voi olla haastavaa, ja sen ylläpito vaatii aktiivisuutta. Tärkeää on tuntee verkoston toimijat ja näiden roolit.

Verkostossa oleellista on organisaatioiden rajapinnoilla toimiminen ja eri toimijoiden välisen ”lähetin” rooli. Verkostoyhteistyön kulmakiviä ovat sitoutuminen, luottamus ja asiantuntijuus. Tähän liittyy tiiviisti myös ns. kolmas työ, josta voit lukea lisää Kirsi Purhosen artikkelista tässä julkaisussa.

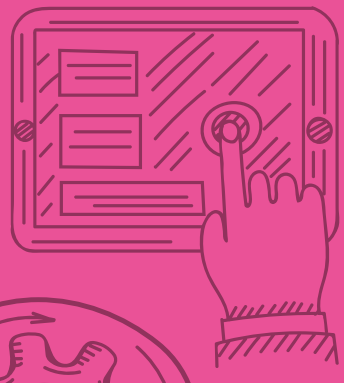
Verkostojen käytännön työtä helpottaa verkostojen näkyväksi tekeminen. Hyödynnä esimerkiksi verkostokartta-työkälyä!

Koulutus järjestetään vasta julkaisun ilmestymisen jälkeen. Kouluttajana toimii Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun lehtori Anne Leppänen.

KOULUTUKSISSA KÄSITELTIIN MYÖS SEURAAVIA TEEMOJA:

- yhdenvertaisuus ohjauksessa ja palveluissa
- lapsen ja nuoren osallisuus eri elämänvaiheissa
- etsivä nuorisotyö Ohjaamoissa
- viestintä ja sosiaalinen media
- selkokieli.

Duuni

idea

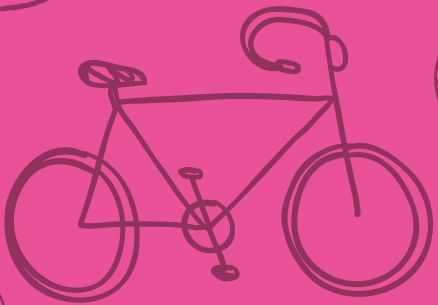

MOI

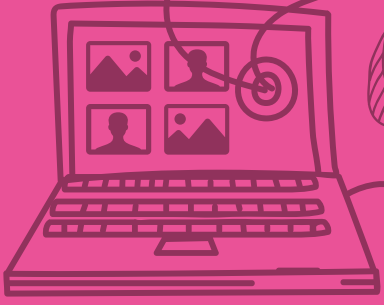

kämpä

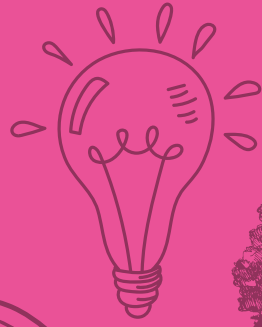
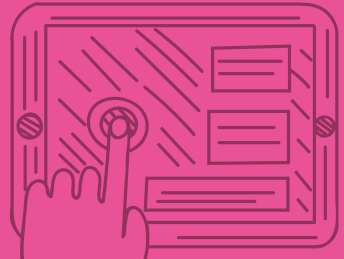
HEI

Koulu @

HELLO

Duuni

kämpä

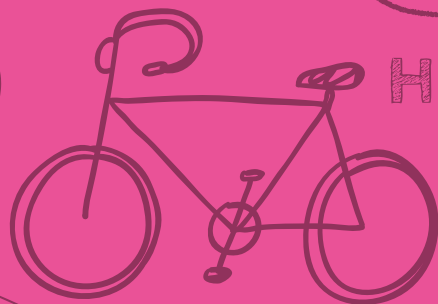

MOI

HEI

idea

HELLO

@ Koulu

osa 2

Ohjauksen ja Ohjaamojen arkea ruohonjuuritasolla

Etelä-Savon Ohjaamot tekevät monialaista työtä nuorten hyväksi

Ohjaamo Pientare & Ohjaamo Posse

Mikkelin Ohjaamo Olkkari, Pieksämäen Ohjaamo Pientare ja Savonlinnan seudun Ohjaamo Posse ovat tuttuja ja tärkeitä paikkoja monelle eteläsavolaiselle nuorelle. Niistä saa apua niin koulutukseen ja työelämään kuin omaan hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Yhdessä valtakunnallisten pilottien kanssa näitä nuorten palveluita on pitkäjänteisesti kehitetty Ohjaamo-palveluiksi.

Nuoren tarina Pieksämäen Ohjaamo Pientareelta

Opiskelija saapuu joulukuussa ohjaamo Pientareelle, koska koulunkäynti on katkolla poissaolojen takia. Ohjaamolla päivystää etsivä nuorisotyöntekijä ja nuorten päihde- ja mielenterveysasiantuntija.

Nuoren kanssa jutellessa käydään läpi hänen unirytmäänsä, mielialaansa sekä vapaa-ajan viettämistä. Nuorten sairaanhoitaja varaa nuorelle uuden ajan, jossa hän voi tulla purkamaan omaa ahdistustaan. Nuori kokee tämän hyväksi.

Samalla etsivä nuorisotyöntekijä tarttuu nuoren puheeseen siihen, että vapaa-aika kuulostaa tyhjälle eikä nuorella ole mitään mielekästä koulun ulkopuolella. Nuori on vasta paikkakunnalle muuttanut mutta ei tunne täältä ketään. Nuorisotyöntekijä ottaa nuoresta kopin ja sanoo voivansa tutustuttaa nuorelle kaupunkia ja Nuorisotoimen palveluja. Tämä kuulostaa nuoresta hyvältä.

Nuoren kanssa jutellessa käy ilmi, että häntä on alkanut mietityttää, onko opiskeltava ala hänen juttunsa. Hän kokee turhauttavaksi sen, että kokkiopinnot eivät ole häntä varten. Häntä kiinnostaisi enemmän tarjoilijan opinnot, mutta niitä voi suorittaa vain Varkaudessa ja Mikkelissä. Tätä asiaa nuori ei ole kuulemma käynyt opinto-ohjaajan kanssa läpi. Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa nuori lähtee käymään omon juttusilla, missä asiaa selvitetään.

Opinto-ohjaaja kertoo myös mahdollisuudesta suorittaa Pieksämäen yksikössä yhteiset opinnot hotelli-, ravintola- ja matkailualalla ja suorittaa lopuksi loput opinnot viimeisenä vuotena Mikkelin yksikössä. Harjoittelut ja näytöt nuori voi suorittaa Pieksämäellä. Etsivä nuorisotyöntekijä kertoo nuorelle Kelan maksamasta koulumatkatuesta, joka avustaisi nuorta koulumatkan kustannuksissa. Tämä kuulostaa nuoresta hyvälle, koska hän ei haluaisi taas muuttaa. Muutaman kuukauden matkustaminen viimeisenä opiskeluvuonna ei kuulosta hänestä pahalle vaihtoehdolle.

Nuori tutustuu Pieksämäen nuorisotoimen tarjontaan ja lopulta osallistuu Ohjaamo Pientareen toimintaan. Sieltä hän saa kavereita, joita hän voi tavata myös vapaa-aikanaan. Nuori on jälleen motivoitunut koulusta, kun hän tietää voivansa suorittaa haluamansa tutkinnon. Nuorten sairaanhoitajan tapaamiset jäävät pois muutaman kerran jälkeen, kun nuori on saanut asiansa raiteilleen ja mieliala on kohentunut huomattavasti.

Savonlinnalaisen nuoren polku Ohjaamo Posselta yksityisille työmarkkinoille

Nuori soitti loppukesästä 2016 Ohjaamo Posselle, koska oma kesätyö laiturin rakentajana oli loppumaisiltaan ja hän oli kuullut veljeltään, että Posse on paikka, joka voisi jeesata työnhaussa. Sovimme treffit samalle iltapäivälle ja aloimme yhdessä pohtia, mitä tuleva työ voisi olla. Sattui sopivasti, että yhteys TE-palveluihin saatiin samalta istumalta, ja esitimme sinne suunnitelmamme, jolle työkkäri antoi siunauksensa.

Samalla kertaa kahvia nauttiessa treenasimme puhetta, jotta nuoren on helpompi tarjota itseään työkokeiluun paikalliseen rautakauppaan. Mitäköhän se työnantaja voisi puhelimessa kysyä?

Nuori soitti samalla kertaa työnantajalle, sai rikottua jään ja pystyi vastaamaan haastaviinkin kysymyksiin (miten työnantaja hyötyy työkokeilusta). Hän sai sovitua haastattelun seuraavalle viikolle, johon Posselta lähti koutsit mukaan auttamaan työkokeilusopimuksen tekemisessä.

- Nuori ilmoittautui työttömäksi työnhakijaksi samalla viikolla, kun kesätyö loppui.
- Teimme rautakauppaan kuukauden työkokeilusopimuksen, jota sitten jatkettiin kuuteen kuukauteen.
- Maaliskuussa 2017 tulee 6 kuukautta työkokeilua täyteen. Nuori työllistyy palkkatyöhön uuden, isomman myymälän avanneeseen rautakauppaan.
- Asiakasprosessin kesto 2 viikkoa (15 päivää)

Nuorten kommentteja Ohjaamo Possesta

Possella on aina lämmin vastaanotto. Täältä saa teetä, kahvia ja juttuseuraa.

Possella on mukavia ihmisiä ja pehmeä sohva.

Hyvä mesta ja hienoja ihmisiä!

Talon väeltä saa aina apua ja kannustusta mieltä painavissa asioissa. Possen ystävälliseen porukkaan voi luottaa.

Kiva mesta, mukavia hemmoja. Hyvä ilmapiiri!
Mahtava paikka nuorille.

Nuorten kommentteja Ohjaamo Pientareesta

Hyvä hetki

Hyvät kaffet kiitos

Oli mukavaa vaikka olikin vaikea keskittyä

Räpsä oot ihana <3

Ohjaamo Olkkarin ovet ovat auki alle 30-vuotiaille Mikkeliissä

OHJAAMO
OLKKARI

TOIMETTOMUUS
ELÄMÄNHÄLINTÄ

TERVEYSPALVELUT

ASUMINEN

TYÖ

SOSIAALIPALVELUT

OPISKELU

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

- lainmukaiset tiedonsiirrot
- toimeentulo, arjenhallinta
- tuki koulunkäyntiin, opiskeluun, työhön

TOIMINTATUPA

- kuntouttava työtoiminta
- kädentaidot
- rytmiä arkeen
- osallisuus

NUOKKARI POSSE

- 12-17-vuotiaat nuoret
- nuorisotiedotus
- retket, leirit ja tapahtumat

SAVONLINNAN SEUTU

OHJAAMO POSSE

Ohjausta ja toimintaa
nuorille alle 30-v

matala kynnyks
monialaisesti yhdeltä luukulta
ilman ajanvarausta

työ • opiskelu • terveys • asunto
perhe • talous • koti • arki
• päihde • tulevaisuus

Savonlinna

LÖYDÄ OMA RAITEESI. OHJAAMO POSSE.

KOUTSAUS

- innostus ja itseluottamus, vahvuuksien löytäminen
- työ- ja opiskeluvaihtoehtoja
- työnhaun sparraus

MEDIA- JA TAPAHTUMAPAJA INTOLA

- työkokeilu
- työnteon taidot
- aidot toimeksiannot

Avoin toiminta

- asioiden hoito
- osallistuminen
- keskustelun tarve

Opinnollistaminen

- työtä tekemällä tutkinto tai tutkinnon osia

Leirit, kurssit, tapahtumat

- terveysliikunta
- ruoka
- talous
- siivous jne.

Jalkautuminen

- koulujen päättymisen
- vappu
- pop-up tempaukset

Nuorisotakuu

- ELY, ELO
- kaupungin nuorisotakuun ryhmä

Asiantuntijat

- etäyhteys
- Kela, TE-palvelut
- sosiaali, asunto
- oppilaitos, yhteishaku

Neppari

monialainen nuorten palvelu- ja ohjausverkoston työ

Pajat

- NuTun työpajat
- Nuorisoverstas
- toimintakeskus jne

Yrittäjyysvalmennus

- Yrittäjämäinen ote
- Osk. Innostin

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

OHJAAMO POSSE

Kaarlonkatu 1 A
57100 Savonlinna
nutu@nutu.fi

Kädet savessa Etelä-Savon kunnissa

Heikki Kantonen

Hankkeessa tuettiin pienten kuntien kehittämistyötä kartoittamalla erityisesti Ohjaamo-toimintaa vasta suunnittelevien pienempien kuntien tilanne kehittämisen katvealueista ja onnistumisista. Selvitystyön pohjalta käynnistettiin nuorten ohjauspalveluiden uudelleenorganisointiin ja palveluohjaukseen liittyviä pilotteja ja palvelukokeiluja niillä paikkakunnilla, jotka eivät hanke-rahituksella olleet mukana Ohjaamo-toiminnassa.

Kuntien mahdollisia palvelupilotteja suunniteltiin sekä ammattilaisten että nuorten kanssa. Joissakin kunnista kehittyi nopeasti ajatus siitä mihin hankkeen aikana keskitytään, mutta toisaalta oli myös kuntia joissa varsinainen kohde jäi löytymättä. Kuntapilotteja syntyi lopulta seitsemän, joista lopulliset ideat muotoutuivat, monivaiheisen dialogin ja erityisesti nuorten kohtaamisen kautta.

Kuntien palvelupilotit vastasivat yleisimmin yksittäisiin esillä olleisiin haasteisiin, kunnan palveluihin tai nuorisotoimintaan liittyen. Ne keskittyivät pääasiassa kolmeen teemaan:

- Nuorten osallisuus palveluiden kehittämisessä ja kunnallisessa päätöksenteossa
- Nuorten palveluiden kehittäminen ja monialaisuuden lisääminen
- Ammattilaisverkostojen toiminnan tukeminen.

Palvelumallit ovat vapaasti hyödynnettävissä

Tässä julkaisussa esitellyt mallit ovat kooste toteutuneista seitsemästä kuntapilotista. Ketterät toimintamallit ovat kaikkien kokeiltavissa ja hyödynnettävissä. Teksteissä kuvataan mihin tarpeeseen pilotit erityisesti vastaavat ja osoitetaan askelmerkit käytännön toteutukseen.

Mallinnetut toiminnot ovat pääasiassa toteutettavissa varsin pienillä kustannuksilla henkilö- ja tilaresurssien lisäksi. Lisäksi käytännön toteutuksissa korostuu eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitys.

Tämän oppaan avulla pääsee hyvin alkuun, mikäli kuvattun kaltaisille toiminnoille on paikallisesti tilausta ja yhteistyöverkossa tahtotilaa niiden toteuttamiseksi.

HEINÄVESI

– Nuorten palvelukartta verkkoon

Heinäveden nuorille tarkoitetut palvelut toteutetaan joko omasta kunnasta tai lähikunnista käsin, ja palvelusuunta on välillä oman maakunnan ulkopuolelle. Selkeää nuorille suunnattua ja jäsennehtyä palvelukarttaa ei ole ollut tarjolla, eikä kunnan käyttämä nuorisotiedotusportaali ole ollut kaikille nuorille tuttu, tai sen otsikointi ei avautunut.

Toiminta pähkinänkuoressa

Kunnassa päätettiin toteuttaa uudenlainen nuorten palvelukartta. Tarjolla olevat nuorten palvelut selvitetiin ammattilaisten avulla, ja niiden esille tuomisen tapa hahmottui nuorilta kysymällä. Palvelukartta päivitettiin Savon nuorisotiedotuksen Po1nt-portaaliin.

Ilmaiset muotoiltiin tiiviin lyhyiksi, ja sivusto suunniteltiin niin, että palvelut yhteystietoineen ovat 2–4 klikin päässä etusivulta. Saman palvelun luo voi ohjautua usean eri otsikon alta. Palvelukartan otsikointi tehtiin nuorten toiveiden mukaisesti:

- **Henkilökohtainen tuki**
- **Koulu & opiskelu**
- **Terveystiedot**
- **Rahalliset tuet/talous**
- **Työ & työnhaku**
- **Harrastukset & vapaa-aika**

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Pohjatyönä järjestetään työpajat sekä aikuisille ammattilaisille että otokselle kunnan nuoria. Ensinnä ammattilaiset kertovat mitä palveluita on, ja nuoret kertovat kuinka ne tulee esittää.

Varsinainen käytännön toteutus tietojen päivittämiseksi tehdään nuorten kanssa kolmessa osassa, esimerkiksi lukion ATK-kurssin tehtävänä.

- **Tehtävän esitleminen & tekniikan opettaminen**
- **Sivujen päivittäminen & tekstien luonnostelu**
- **Lopputuloksen testaaminen ja viimeistely**

Toteutuksen askelmerkit:

- **Ammattilaisten kuulemistilaisuuden järjestäminen**
- **Nuorten kuulemistilaisuuden järjestäminen ammattilaisten tuottaman tiedon pohjalta**
- **Yhteistyön sopiminen koulun kanssa tehtäväksi kurssiyhteistyöksi**
- **Verkkosivujen päivittämisen tekniikan opetteleminen**
- **Kolmen päivittämistapaamisen toteuttaminen**
- **Verkkosivujen sisällön viimeisteleminen**

Kokemukset

Nuorten osallistuessa palvelukartan päivittämiseen he tuntevat paremmin portaalin tarkoituksen. Osa nuorista osallistui sekä alkuvalmisteluun että toteutukseen.

*”Asia – Henkilö – Yhteystiedot
(= oikea tapa löytää palvelut)*

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Yhteistyö koulun kanssa on suunniteltava tarkasti etukäteen ja sijoitettava opetuksen sisälle. Toteutuksessa ollaan kärsivällisiä, jolloin nuoret ehtivät itse todeta parannusehdotukset.

PALVELUKARTTA VERKKOON

Prosessi, jolla kerätään ja syötetään nuorille suunnattujen paikallisten palveluiden tiedot yhdelle verkkosivustolle. Työ tehdään yhdessä nuorten ja nuorille suunnattuja palveluita tuottavien toimijoiden kanssa.

KOHDERYHMÄ:

Kohderyhmänä ovat alueen kaikki nuoret.
Erityisesti nuoret, jotka tarvitsevat tietoa, neuvontaa ja ohjausta.
Myös nuorille suunnattuja palveluita tuottavat toimijat.

TAHOT JA RESURSSIT:

Projektinvetäjä esim. vapaa-aikaohjaaja.
Nuorille suunnattuja palveluita tuottavat alueen toimijat luonnoksen kokoaminen ja tietojen ajantasaisuuden ylläpitäminen.
9. luokkalaiset luonnoksen jatkokehittäminen. Yhteistyö toteutetaan oppituntien aikana.
Lukion 2. luokkalaiset sisällön syöttäminen sivustolle. Yhteistyö toteutetaan oppituntien aikana.
Portaali/alusta esim. www.point.fi

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Tietojen ajantasaisuus vaatii työtä. **RATKAISUT** Voidaan osallistaa nuoria esim. palkitsemalla virheen löytäjiä (yhteiskehittäminen ja peilistäminen). Voidaan osallistaa esim. 2 kertaa vuodessa kouluryhmä tarkistamaan ja arvioimaan palvelussa olevat tiedot. **RISKI** Nuoret eivät löydä sivustolle. **RATKAISUT** Piilo-ohjataan heitä tarjoamalla osa palveluista tai asioinneista sivuston kautta (esim. kesätyönhaku). Osallistetaan vuosittain kouluryhmiä kehittämään sisältöä, tekemisen kautta sivusto tulee tutuksi.

PROSESSIKAAVIO

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Aikataulusuunnitelma projektin kannalta aloittaa lukiolaisten kurssista. Haastavinta voi aikataulullisesti olla lukiolaisten kurssi- ja aikatauluista ajankohdan löytäminen, jolloin sivustolle voidaan opiskelijoiden kanssa syöttää tiedot. Sen löydyttyä voidaan prosessi aloittaa toimijoiden ja 9. luokkalaisten kanssa.

Palvelun ylläpito ja tietojen ajantasaisuus. Toimijoiden tulee ilmoittaa uudet yhteystiedot projektinvetäjälle tai projektinvetäjän tulee tarkistaa tietoja säännöllisesti väh. 6kk välein.

Nuorten ohjaaminen sivustolle ja piilomarkkinointi. "Katsokaa sieltä" ei riitä markkinoinniksi, paras tapa on sijoittaa sivustolle palveluita, joita nuorten on "pakko" käyttää. Sisällön tuottaminen yhdessä myös tekee palvelun nuorille tutuksi.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Monta palvelua, yksi osoite.

Nuorille suunnatut palvelut ovat helposti nuorten löydettävissä verkosta.

Matala kynnys palveluihin.

Palvelut ovat sähköisesti helposti löydettävissä, nuori ei jää ongelmiansa kanssa yksin.

Yhdessä tekeminen.

Palveluiden yhteenkokoaminen yhdessä lisää moniammatillista yhteistyötä.

Nuorten osallistaminen.

Alueen palvelut tulevat tekemisen avulla tutuksi. Nuoret oppivat uusia taitoja ja asioita.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Nuorten suullinen / kirjallinen palaute siitä, ovatko he ovat saaneet / löytäneet tarvitsemansa avun / palvelun.
- Kävijämäärät palvelukartta-sivustolla (toimii indikaattorina palvelun käyttöasteesta).
- Klikkausten määrä palvelukartta-sivustolla (kuinka paljon palvelukartta-sivuston linkkejä käytetään).
- Palveluntuottajien palaute yhteistyöstä ja sivuston hyödyllisyydestä heidän näkökulmastaan.

HIRVENSALMI

- Nuorisoneuvoston kehittämisisilta

Hirvensalmella on ollut haasteita saada nuoret liikkeelle, ja myös kuntalain velvoittaman nuorten vaikuttajaryhmän toiminta on kärsinyt innokkaiden nuorten puutteesta. Nuorten toiveiden kuuntelemisesta ja niiden huomioimisesta huolimatta tilaisuudet kiinnostavat nuoria usein huonosti. Nuorten vaikuttajaryhmää kutsutaan kunnassa nuorisoneuvostoksi.

Toiminta pähkinänkuoressa

Nuorille järjestettiin tilaisuus jossa on mahdollisuus vaikuttaa nuorten vaikuttajaryhmän toimintaperiaatteiden kehittämiseen. Toteutuksessa toimittiin eri tavalla kiinnostavasti kuin mitä kunnassa aikaisemmin on toimittu. Tilaisuuteen kutsuttiin kouluvierailulla kaikki Hirvensalmen yläkoululaiset, jonka lisäksi se oli avoin kaikille nuorille.

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Tapahtuman kesto on kolme tuntia, ja sijoittuu mielellä arki-iltaan. Tapahtumapaikkana kannattaa olla nuorille tuttu tila, esimerkiksi nuorisotalo. Tapahtuman peruselementit toteutetaan tapahtuman alkuvaiheessa yhtä aikaa. Lopussa kootaan osallistujat yhteen.

Tapahtuman peruselementit:

- Ruokatarjoilu
- Peliturnaukset
- Mielenpitojen kuuleminen kahdesta kysymyksestä
Mitä nuoret tekevät kunnassa?
Miltä nuorisoneuvoston tulisi näyttää?

Mielenpitojen kuulemisessa hyödynnetään virtuaalisia ratkaisuja, jolloin ajatukset voi esittää anonyymisti, ja myös muualla olevat voivat halutessaan osallistua asioiden käsittelyyn.

Toteutuksen askelmerkit:

- Sovitaan toteutuksen ajankohta n. 2-3 kuukautta ennen tilaisuutta
- Suunnitellaan nuorten kanssa yhdessä kiinnostavat turnauspelit
- Sovitaan jokaiselle peruselementille tapahtumaan omat vastuuhjaajat
- Luodaan tilaisuudesta tapahtumasivu sekä kutsukortit
- Käydään markkinoimassa tapahtumaa koulussa 1-2 viikkoa ennen tilaisuutta
- Luodaan toimivat kyselyalustat verkkoon

Kokemukset

Nuoret pitivät puoliksi viihteellisestä asioiden käsittelystä. Osa nuorista ei aktiivisesti lähtenyt osallistumaan mihinkään tarjotuista toiminnoista, mutta antoivat kuitenkin kysyttäessä mielipiteitä. Osalle virtuaalinen työskentely oli vierasta, mutta silti kiinnostavaa.

” Kuunnella kaikkein mielipiteitä eri ikäryhmistä ja viedä niitä eteenpäin mukisematta.

” Useat nuoret menevät koulun jälkeen kotiin ja ovat siellä.

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Nuoret kannattaa kutsua paikalle mahdollisimman henkilökohtaisesti. Tapahtuman suunnitteluun ja markkinointiin kannattaa osallistaa nuoria.

NUORISONEUVOSTON KEHITTÄMINEN

Prosessi, jolla kehitetään yhdessä nuorten kanssa alueen nuorisoneuvoston toimintaa. Prosessia voidaan soveltaa myös muiden nuoria osallistavien toimintamuotojen toiminnan kehittämiseen. Tavoitteena on sytyttää nuorten oma motivaatio alueen asioihin vaikuttamiseen nuorisoneuvostossa toimimisen kautta.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderyhmänä ovat 13-19-vuotiaat alueen nuoret.

Laki velvoittaa kuntia järjestämään alueelleen nuorisoneuvoston.

Nuoria on vaikea saada innostumaan mukaan nuorisoneuvoston toimintaan.

Heille on epäselvää, mitä nuorisoneuvosto tekee ja onko se vain ”poliittisesti” valvutuneille nuorille tarkoitettu.

TAHOT JA RESURSSIT

- **Projektinvetäjä** koordinoiti.
- **Tapahtuman järjestelyt** käytännön asiat (tila, tarjottavat yms.).
- **Tapahtuman ohjelma** kehittämiskeskustelun vetäjät + muut ohjelmasisällöt.
- **Markkinoijat**
- **Tapahtumatila**
- **Interaktiivinen kommentointiseinä, esim. Padlet**

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Paikan päälle tulevat nuoret ovat yksipuolinen otanta nuorista (vain aktiiviset nuoret osallistuvat). **RATKAISUT** Laaja ja monikanavainen markkinointi. Monenlaisia osallistumisen tapoja. **RISKI** Välimatkat saattavat olla nuorille este osallistumiseen. **RATKAISU** Osallistumismahdollisuus etäyhteydellä esim. Whatsappilla / Skypellä. **RISKI** Vuoropuhelu ja vuoro-vaikutus ”oikean” päätöksenteon kanssa. **RATKAISU** Paikkakuntakohtainen prosessi, joka tehdään kaikille osapuolille selviksi.

PROSESSIKAAVIO

Projektinvetäjä kutsuu koolle suunnittelukokouksen, jossa valmistellaan tapahtuma ja sovitaan rooleista.

Tapahtumassa on hyvä olla sekä asia- että viihdesisältöä, näin kokonaisuus on nuorille houkutteleva ja helposti lähestyttävä. Myös naposteltavaa on hyvä olla tarjolla.

Hoidetaan / päätetään seuraavat käytännön järjestelyt:
- ajankohta, paikka / tila
- tarjoilut (naposteltavaa)
- ohjelma (neuvoston kehittäminen, pelit, kilpailu, ruokaa, oleilua)
- valitaan nuorten osallistamisen keinot, markkinointikeinot ja tehdään markkinointimateriaalit

Markkinoidaan tapahtuma 7.-9. luokkalaisille. Jaetaan heille henkilökohtaisesti / kasvotusten kutsut / flyerit.

Markkinoidaan myös nuorisotiloilla, työpajoissa, työkokeiluissa oleville, sosiaalisessa mediassa ja koulun ilmoitustauluilla.

Markkinoidaan myös ”vanhemmille nuorille” (yli 20-v.) ja nuorten vanhemmille.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Nuoret saadaan mukaan vaikuttamaan alueen asioihin ja päätöksentekoon.

Nuorten ääni kuuluu päätöksenteossa ja laki toteutuu. Nuoret kiinnittyvät asuinalueeseensa ja oppivat miten yhteiskunta toimii.

Alueen nuoria kattavammin edustava nuorisoneuvosto.

Nuoret eivät ole yksi homogeeninen porukka, siksi on tärkeää osallistaa paljon erilaisia nuoria mukaan toimintaan.

Samalla voidaan kehittää myös muita nuorille suunnattuja palveluja.

Tapahtumaan voidaan integroida esim. nuorisotilan ”talokokous”.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Kehittämistapahtumaan osallistujien määrä.
- Nuorisoneuvoston toiminnan jatkuvuus.
- Nuorten sitoutuminen nuorisoneuvoston toimintaan.
- Toiminnan muuttuminen (syklisyys).
- Palaute nuorilta kehittämistapahtumaan osallistumisen kokemuksesta.

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Puhu nuoren kielellä - ennakoivaa väärinkäsityksiä. Nuorisovaltuusto ja -neuvosto sanoina voivat olla nuorille luontaantyönteitä. Mielikuva on pukuihin sonnustautuneista tyypeistä tylsissä kokouksissa. Markkinointia kannattaa tehdä ”viihdekärjellä” ja kertoa selkeästi mitä nuorisoneuvosto tekee.

Henkilökohtaisen markkinoinnin tärkeys. Oppilaitoksen kanssa kannattaa tehdä yhteistyötä ja käydä oppitunneilla kertomassa tapahtumasta + kätevä jaettava kutsu / flyer. Henkilökohtaisessa kohtaamisessa voidaan heti havaita miten nuoret ottavat idean vastaan ja he voivat kysyä tarkentavia kysymyksiä.

JOROINEN

– Kaikkien nuorten työelämä- ja OPO-päivä

Joroisten kunnasta on looginen palvelusuunta mo-
neen kaupunkiin. Tämä tarkoittaa myös opiskelumah-
dollisuuksien ja työpaikkojen jakautumista laajalle
alueelle. Nuorten oman näkemyksen mukaan opin-
to-ohjauksessa on ollut puutteita, jonka kautta osa
mahdollisuuksista ei ole ajoissa nuorten tiedossa omaa
elämänsuunnittelua tukemassa.

Toiminta pähkinänkuoressa

Kuntaan toteutettiin tapahtuma jossa yhdistettiin
työnhakuun liittyvät asiat, opinto-ohjaus, kesätyömah-
dollisuudet ja yrittäjyyteen tutustuminen. Kohderyhmä-
nä olivat kaikki alle 30-vuotiaat. Tapahtuman nimeksi
valittiin Seuraava Etappi, jolla haettiin myös yhteyttä
Keski-Pohjanmaan Ohjaamon järjestämiin tilaisuuksiin

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Tapahtuma kestää koko päivän (esim. klo 9-15) ja
tulee järjestää suuressa tilassa, kuten urheilutalolla.

Tapahtuman toiminnalliset peruselementit:

- Ammatinvalintatestin tekeminen
- Lomake jonka avulla kierrettiin etsimässä tietoa reiteistä kohti omaa unelmaa
- Sähköinen palautteen antamisen järjestelmä
- Jokaisen näytteillepanijan & esittelijän haastatteleminen
- Kaikki tapahtuu samassa tilassa

Tapahtuman näytteillepanijat & esittelijät:

- Koulutuksen järjestäjiä kaikilta asteilta
- TE-palvelut
- Paikallisia yrityksiä ja yrittäjiä
- Mahdollisuus tutustua erilaisiin yrittäjyys-
muotoihin
- Nuorisopalvelut & muu harrastustoiminta

Toteutuksen askelmerkit:

- Tapahtumapäivän sopiminen n. 6-9 kuukautta
ennen tapahtumaa koulujen kanssa yhteistyössä
- Näytteillepanijoiden ja esittelijöiden
lähestyminen henkilökohtaisesti
- Luokkien vierailujen aikataulujen luominen
- Ammatinvalintatestien valitseminen ja
tapahtumalomakkeen valmistelu
- Mahdollisen kahvilan järjestämisestä sopiminen
- Palautejärjestelmän valitseminen
- Toteuttajien roolien selkiyttäminen
(esim. juontaja, tapahtumajohtaja)
- Tapahtuman toimintojen sijoitteleminen
keskenään samaan tilaan
- Tapahtuman toteuttaminen

Kokemukset

Nuoret arvostivat tapahtuman monipuolisuutta ja
rentoutta. Vaikka tapahtuma muistutti perinteistä mes-
sutapahtumaa, oli siinä sopivasti uutta, kevyesti pelilli-
sen elementin kautta.

*”Ihan käytännöllinen
tapahtuma ja
hyviä esittelypisteitä.*

*”Tää tapahtuma
on ihan decent.*

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Toteuttavien tahojen tulee tavata säännöllisesti
suunnitteluvaiheen aikana. Esittelijöille kannattaa jär-
jestää ruokatarjoilu tapahtuman lomassa. Yrittäjien
lähestyminen kannattaa tehdä mahdollisimman henki-
lökohtaisesti, esim. puhelimitse.

SEURAAVA ETAPPI! -TAPAHTUMA

Seuraava etappi - on opinto-ohjauksen teematapahtuma. Tapahtuma kokoaa yhteen seudun oppilaitoksia (myös kauempaakin isoja oppilaitoksia, esim. yliopistoja), yhdistyksiä ja muita nuorille suunnattuja palveluja.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderyhmänä ovat alueen kaikki alle 30-vuotiaat nuoret.

Erityiskohderyhmänä ovat yläkoululaiset ja lukiolaiset.

Ajankohtana alkuvuosi, niin että kunnan kesätyöpaikat ovat jo selvillä.

Tapahtuma arkipäivänä, jotta koululaiset tulevat tapahtumaan ryhmittäin osana koulupäivää.

TAHOT JA RESURSSIT

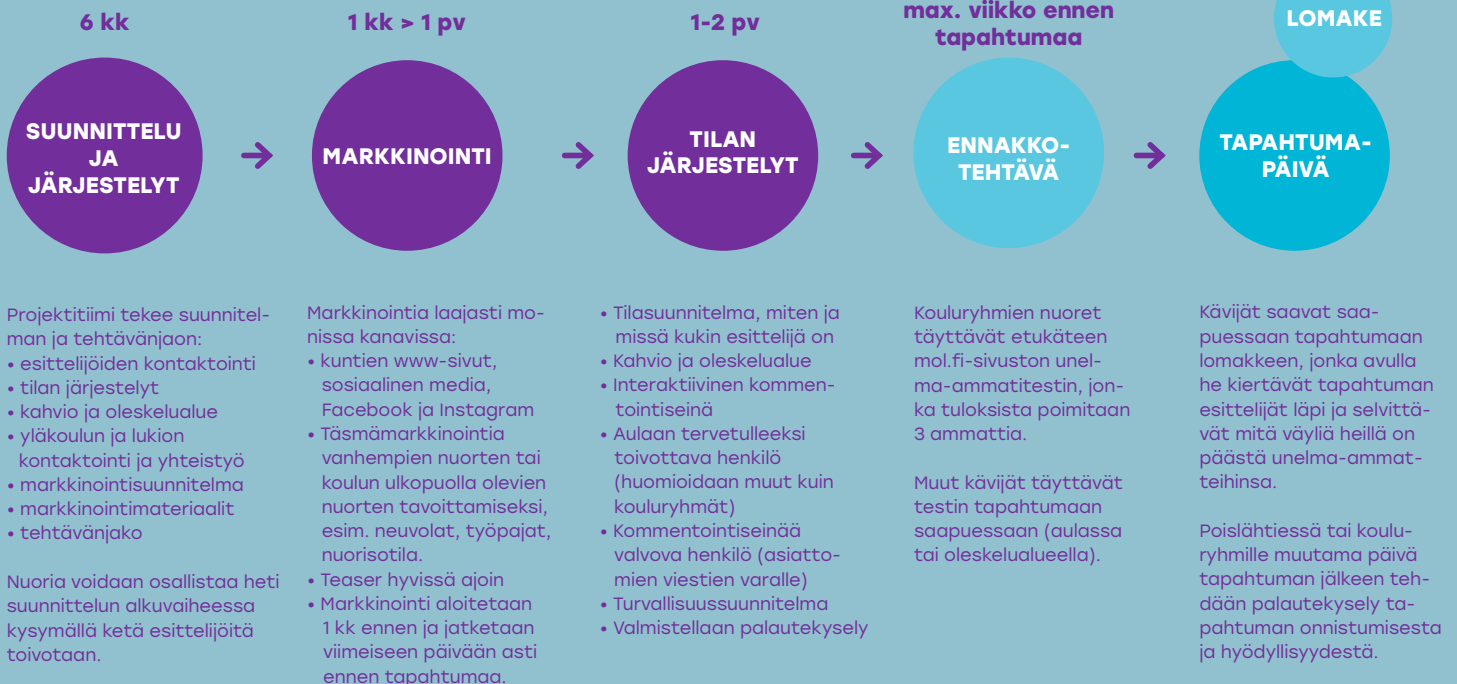
- **Projektitiimi 2-3 hlöä** koordinointi, esim. etsivä ja nuorisotoimi.
- **Yläkoulu ja lukio** tapahtumaan osallistuminen koulupäivän aikana.
- **Tapahtuman esittelijät** seudun oppilaitokset, yritykset, yhdistykset (esim. 4H)
- **Kahvio tapahtumaan** esim. ryhmä lukiolaisia.
- **Tapahtumatilan järjestäjät** esim. työpajan nuoret.
- **Markkinoijat**
- **Tapahtumatila ja kalusteet**
- **Interaktiivinen kommentointiseinä**

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Onko päivän mittainen tapahtuma liian pitkä yrityksille? **RATKAISU** Kysytään yrittäjiltä. **RISKI** Miten saadaan paikalle myös ne nuoret, joiden ei ole pakko tulla? **RATKAISU** Markkinointi, henkilökohtainen markkinointi, osallistumisen hyötyjen osoittaminen, innostaminen tulemaan kaverin kanssa. **RISKI** Ulkopuoliseen asiantuntijaan ei ole resursseja eikä "oman väen" kanssa ehditä järjestämään. **RATKAISUT** Ensimmäinen tapahtuma vie toki ylimääräisiä resursseja, mutta jatkuvana tapahtumana toiminta tehostuu ja vakiintuu. Ulkopuolisen asiantuntijan hyötyjen osoittaminen päättävälle taholle.

PROSESSIKAAVIO

Tehdään aktiivisesti tapahtumapäivään asti

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Ulkopuolinen apu tapahtuman järjestämisessä. Arjen töiden pyörittämisen ohella ei välttämättä ole aikaa järjestää tapahtumaa, eli tarvitaan apukäsiä. Ulkopuolinen asiantuntija tuo myös uusia menetelmiä, näkökulmia ja toimintamalleja.

Uudet asiat saattavat aiheuttaa myös närää. Uusien toimintamallien käyttöönotto saattaa aiheuttaa epäilyjä, pelkoja nykyisen menettämistä ja epävarmuutta sen vaikutuksista omaan työhön. Yhteistyössä tärkeää on avoimuus ja yhteisistä tavoitteista puhuminen.

Tapahtumasta voisi kehittää "kiertävän" konseptin. Tapahtuma kiertäisi pieniä paikkakuntia samalla konseptilla. Vaihtuvana erikoisuutena olisi esim. alueen yritykset, alueen kesätyöpaikat yms.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Tapahtuma laajentaa olemassa olevaa opinto-ohjausta.

Tapahtuma antaa laajasti tietoa eri opiskeluvaihtoehdoista ja eväitä nuorten tulevaisuuden suunnitteluun.

Nuorille käsitys tulevaisuuden suunnitelmista.

Nuoret saavat keskitetysti tietoa monista eri opiskelu- ja työnteon vaihtoehtoista.

Toimijoiden välinen yhteistyö.

Yhdessä järjestetty tapahtuma lisää yhteistyötä, tutuksi tulemista ja tätä kautta edesauttaa muutakin tekemistä.

Matalan kynnyksen tapahtuma.

Omalla paikkakunnalla järjestettävä pienimuotoisempi tilaisuus on nuorille lähestyttävämpi kuin isot esim. opiskeluaiheiset messut.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Kävijämäärä (ei kerro koko totuutta tapahtuman hyödyllisyydestä, mutta hyvä alustava indikaattori).
- Poistuessaa palautteenanto (esim. "hymynaama-palautte" digitaalisesti tai manuaalisesti).
- Kouluryhmille palautekysely muutama päivä tapahtuman jälkeen.
- Palautekysely tai -keskustelut esittelijöiden ja järjestäjien kanssa tapahtuman onnistumisesta ja hyödyllisyydestä.

JUVA

– Nuorten vertaisohjaajakoulutus

Juvan kunnassa moni palvelu on joko karannut nuorilta kauemmaksi, tai palveluiden saatavuus on heikentynyt. Lisäksi nuorten motivaatio ja innostuminen heille järjestettyihin toimintoihin on ollut vaihtelevaa ja hienoisessa laskusuunnassa vuosien aikana.

Nuorten keskinäinen yhteydenpito ja kaveriporukoiden tiiviys on voimakasta. Nuoret mieluiten ottavat apua vastaan läheisiltä kavereiltaan ja sukulaisilta.

Toiminta pätkinänkuoressa

Kunnan palveluihin kehitettiin uusi koulutusmalli joka vahvistaa nuorten vertaisverkostoja. Koulutus tuottaa nuorille tietoa ajantasaisista palvelumahdollisuuksista, sekä kehittää kykyä toimia vertaistukihenkilönä. Koulutus on suunnattu kaikille nuorille avoimeksi alkaen kahdeksannen luokan oppilaista.

Koulutuksen sisällöt kehitettiin yhteistyössä sekä ammattilaisten että nuorten kanssa.

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Koulutus koostuu neljästä 3-4 tunnin mittaista tapaamista jotka toteutetaan noin 3-4 viikon välein. Sopiva ryhmäkoko on noin 4-10 nuorta.

Tapaamisten teemat ovat:

- Fiiliksen nostatus
- Itseen katsomisen päivä (hahmotetaan mitä voi ohjata toisille)
- Toisiin katsomisen päivä (harjoitellaan asioiden ohjaamista ja ohjattavana olemista)
- Katse tulevaisuuteen

Toteutuksen askelmerkit:

- Koulutuksen päivämäärät sovitaan kalenteriin 3-6 kuukauden päähän ennen toteutusta
- Markkinointi kohdennetaan yli 8-luokkalaisille nuorille
- Kunnan palveluesittelyt sovitaan teemojen lisäksi 2. ja 3. tapaamisille
- Koulutukset sovitaan moneen eri paikkaan, hyödyntäen myös julkisia tiloja
- Mieti minkälaisia tukea kunta voi tarjota vertaisohjaajille
- Koulutuksen aikana kehitetään vertaisohjaajien jatkoyhteyden käytännöt

Kokemukset

Varsinainen toteutus ei ehtynyt tapahtua hankkeen aikana. Markkinointiin ei ehditty panostaa riittävästi, eikä koulutuskokonaisuuden nimi ollut nuoriin vetoava. Toteutusta markkinoitiin työnimellä "Juva-tulkki", joka herätti vääränlaisia mielikuvia.

“Kaverit, vanhemmat, sukulaiset; Ainoana kanavana olisi hyvä, jos (apu) tulisi tätä kautta.”

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Koulutuksen nimi kannattaa miettiä tarkasti ja paikallistasolle sopivaksi. Nuoria kannattaa pyytää mukaan jo koulutuksen järjestämisen suunnitteluun ja markkinointiin.

JUVA-TULKKI

Nuorille suunnattu koulutus, jonka avulla nuoret itse voivat toimia auttajina ja tukijoina toisilleen, voivat auttaa palveluiden löytämisessä ja käyttämisessä. Koulutuksen saaneet nuoret voivat toimia tuntityössä avustavina ohjaajina.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderyhmänä ovat kaikkia alueen nuoret alkaen 8.luokkalaisista. **Palveluiden muuttaessa ja/tai muuttuessa** niiden luokse löytäminen voi olla nuorelle vaikeaa (esim. TE-palveluiden loppuminen pienillä paikkakunnilla). **Ajankohtana syksy**, silloin nuoret aloittavat uusia asioita ja harrastuksia. **Osallistujamäärä** 6-10 nuorta.

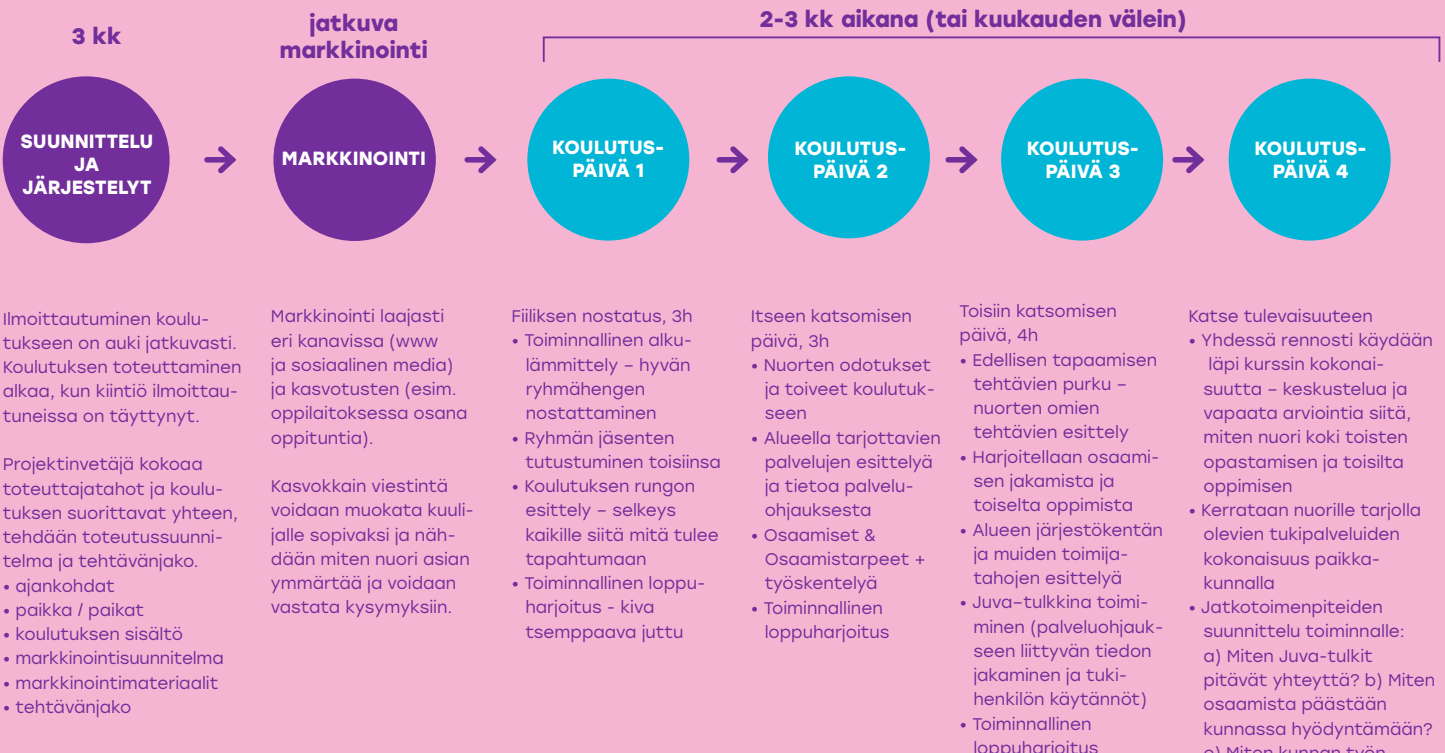
TAHOT JA RESURSSIT

- **Projektinvetäjä** koordinointi
- **Kouluttajat** koulutuspäivien ohjelma
- **Markkinoijat**
- **Tilat koulutuksiin**

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Yksilötasolle jäävä neuvonta voi olla riskaabelia (nuori ei voi olla vastuussa antamistaan neuvoista). **RATKAISUT** Vertaisohjaajat voisivat toimia ryhmämuotoisena. On myös paljon tiedonjakamista ja neuvontaa, josta ei tarvitse ottaa vastuuta. **RISKI** Nuoret eivät innostu osallistumaan. **RATKAISUT** Kutsutaan nuoret henkilökohtaisesti. Tarjotaan tilaisuuksissa syömistä. Tilaisuuksissa voisi olla osana ohjelmaa jotain muutakin, mikä kiinnostaa nuoria. Osallistumisen hyödyistä kertominen selkeästi.

PROSESSIKAAVIO

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Pilottia ei toteutettu.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Nuoret oppivat, saavat varmuutta ja rohkeutta. Syrjäytymisen ehkäiseminen.

Nuoret voivat tukea ja auttaa toisiaan.

Aina ei tarvita ammattilaisen apua, vertaistuki / ohjaaja on matalan kynnyksen apu.

Ulkopuolisten asiantuntijoiden vierailut kehittävät myös ammattilaisia.

Uudet näkökulmat, työtoteet ja toimintamallit antavat ”piristysruiskeen” myös alueen ammattilaisille, ei vain nuorille.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Osallistujien määrä, onko sama alussa ja lopussa (eli pysyvätkö nuoret mukana loppuun asti).
- Kokevatko nuoret saaneensa muilta tietoja ja neuvoja ja kokevatko voineensa antaa tietoja ja neuvoja.
- Tarjotaan nuorille vastuita, esim. toimimaan seuraavassa koulutuksessa apuohjaajana.
- Kuinka moni kohderyhmästä ilmoittaa olevansa kiinnostunut koulutuksesta.

KANGASNIEMI

– NY-tapahtuma isolla verkostolla

Kangasniemen kunnassa nuorisotalo ja nuorten työpaja ovat muuttaneet yhteisiin tiloihin, hieman kauemmas kunnan keskustasta. Kauppoja, kioskeja tai kahviloita ei lähituntumassa enää ole. Kunnassa heräsi tarve lisätä nuorten innostusta liittyen pienimuotoiseen yrittäjyyteen. Tämä voisi johtaa nuorten itse järjestämiin palveluihin siltä osin kun ne puuttuvat. Yrittäjyyskasvatus oli myös koulun ja elinkeinotoimen intresseissä.

Toiminta pähkinänkuoressa

Yrittäjyyden teemasta järjestettiin Nuori Yrittäjyys ry:n konseptin mukainen NY 12H -leiri (<http://nuoriyrittajyys.fi/>). Tapahtuma oli avoin kaikille nuorille ja toteutettiin koulupäivän aikaan. Kangasniemellä aiempaa perinnettä ei ole ollut, ja näin ollen suunnittelu piti aloittaa alkupisteestä.

Markkinointi toteutettiin luokkavierailujen kautta ja lukolaisille tarjottiin myös mahdollisuus kurssimerkintään jos osallistuu sekä leirille että 4H-yrittäjyyskurssille.

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Tapahtuman järjestelyt voi jakaa kolmeen vaiheeseen, joissa jokaisessa korostui eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö. Alkuvaiheessa tärkeää on yhteys Nuori Yrittäjä -toimintamalliin, sekä kontaktit nuorisotyöhön ja koulumaailmaan. Päätoteuttajat koostuvat näistä tahoista.

Perinteisesti tapahtumat järjestetään niin että aiemmin mukana olleet nuoret toimivat ohjaajina seuraaville. Ensimmäisen toteutuksen ohjaajaryhmä piti nyt hankkia kunnan ulkopuolelta.

Ideoiden edistämiseksi toiminnassa oli mukana 4H-yrittäjyyden edustaja sekä kunnan elinkeinoasiamies.

Yhteistyötahot eri vaiheissa ja tarkoituksissa:

- Suunnittelu & markkinointi (päätoteuttajat, yhteys nuoriin)
- Toteutus (päätoteuttajat, vierailijat, nuoret ohjaajat, asiantunteva raati)
- Tapahtuman jälkeen (tahot yrittäjyyden aloittamiseksi)

”Yrittäjävieraiden tapaminen on ollut hyödyllistä

Toteutuksen askelmerkit:

- päätoteuttajat kokoustavat 3–6 kuukautta ennen tapahtumaa ja tutustuvat leirimateriaaliin
- sovitaan toteutuksen päivämäärä joka sopii koulujen työjärjestykseen
- varataan tila jossa tapahtuma järjestetään
- pyydetään mukaan paikalliset yritysvierailijat
- etsitään halukkaat nuoret tapahtuman sisältöjen ohjaajiksi
- harjoitellaan tapahtuman sisältöjen ohjaamista noin 2 viikkoa ennen tapahtumaa
- toteutetaan NY 12H -leiri
- kannustetaan nuoria jatkokehittämään yritysideoitaan

Kokemukset

Onnistumisen avaimet ovat yhteistyöhalukkuus, joustamiskyky sekä yhteinen tavoite. Laaja verkosto toi oman mausteensa tapahtumaan. Onnistua voi ilman aiempaa kokemusta.

Tapahtuma on nuoria innostava, ja kaikki jakoivat hyvin pitkän päivän.

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Markkinointi kannattaa toteuttaa osallistujia henkilökohtaisesti kutsumalla. Osallistumisen tulee olla mahdollista koulupäivän aikana, josta sovitaan koulujen kanssa hyvissä ajoin.

”Päivä on ollut todella mielenkiintoinen. Yrityksen perustamisesta ja sen vaikeudesta on tässä saatu vähän käsitystä. Varsinkin jos nollasta lähtee liikkeelle, voi alku olla hankala.

NUORI YRITTÄJYYS 12H -TAPAHTUMA

Tietopaketti yrittäjyydestä tapahtuman muodossa. Tapahtuma on elämyksellinen 12 (tai 24h) "leiri" jossa nuoret pääsevät tutustumaan yrittäjyyteen. Tapahtuma tuo myös yhteen alueen toimijoita ja vahvistaa heidän yhteistyötä ja tietämystä toisistaan.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderyhmänä 8. luokkalaiset - lukio 2. luokkalaiset.

TAHOT JA RESURSSIT

- **Projektinvetäjä** koordinointi
- **Tapahtuman järjestäjät** esim. nuorisotoimi, 4H yhdistys, elinkeinoasiamies, oppilaitos (opo)
- **Tapahtuman ohjelmasisältö** opiskelijoita, paikalliset yrittäjät
- **Markkinoijat**
- **Tapahtumatila, tarjoilut** kunta / kaupunki, esim. 12h leiriin nuorisotila, 24h leiriin leirikeskus

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Tapahtuma jää kertaluonteiseksi. **RATKAISUT** Tapahtumalle tarvitaan koordinaattori. Tapahtuman tuottamisesta luodaan yhdessä järjestäjien kanssa prosessi joka voidaan vakiinnuttaa. Tapahtuman tulee olla jokaiselle osapuolelle hyödyllinen, jotta sen järjestäminen kannattaa. Edellisessä tapahtumassa mukana olleet nuoret voivat toimia seuraavissa tapahtumissa apuohjaajina. **RISKI** Ideat jäävät ideoiksi. **RATKAISU** Mentorointia ja tukea tapahtuman jälkeen niille, jotka haluavat kehittää ideoitaan.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Nuorille tutuksi yrittäjyys.

Tulevaisuudessa työn luonne muuttuu ja yrittäjien määrä kasvaa. Tapahtuma antaa nuorille tietoa, eväitä ja työkaluja yrittäjyyteen.

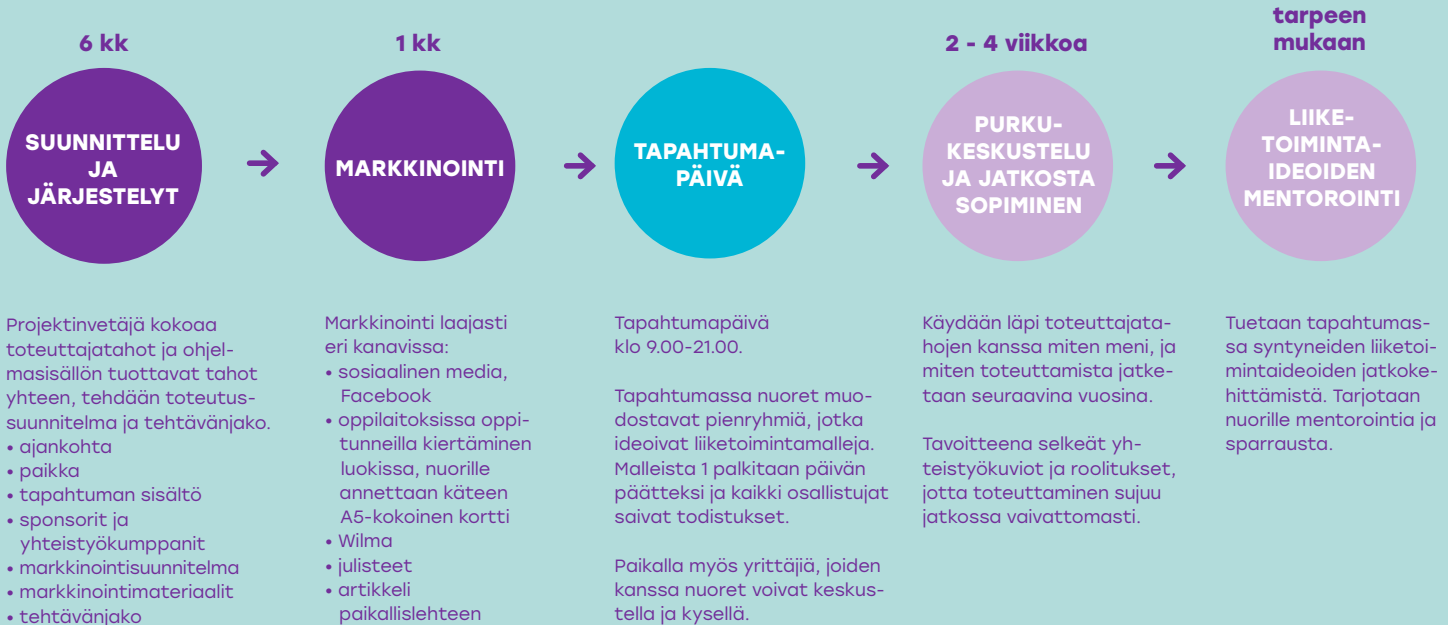
Toimijoiden välinen yhteistyö.

Yhdessä järjestetty tapahtuma lisää yhteistyötä, tutuksi tulemistä ja tätä kautta edesauttaa muutakin tekemistä.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Osallistujamäärä (ei kerro koko totuutta tapahtuman hyödyllisyydestä, mutta hyvä alustava indikaattori).
- Osallistujilta saatu palaute.
- Syntyneet yritysideoita, niiden määrä, laatu ja jatkokehittämisen potentiaali.
- Yhteistyökumppanien määrä ja palaute heiltä.
- Järjestämisen tehostuminen kun tapahtumia järjestetään säännöllisesti, prosessien vakiintuminen.

PROSESSIKAAVIO

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Yrittäjätapaamiset kannattaa valmistella etukäteen.

Jotta tilaisuus olisi mahdollisimman hyödyllinen, kannattaa nuorten mieltä etukäteen kysymyksiä yrittäjille. Myös yrittäjät voivat kysyä asioita nuorilta (esim. omaan liiketoimintaan liittyviä kehitysideoita).

Ei pidä heti lannistua, jos ensimmäiseen tapahtumaan ei tule yleisöryntäystä.

Nuoret ovat epäileväisiä. Tapahtuma juurtuu usean toteuttamiskerran aikana ja sitä kautta nuoret tulevat helpommin mukaan. Syitä haluttomuuteen kannattaa myös selvittää nuorilta itseltään - syy ei ehkä ole se jota luulisi.

PUUMALA

– Itsenäistyminen ja elämänhallinnan teemapäivät

Puumalan kunnassa nuorten elämään vaikuttaa voimakkaasti toisen asteen koulutuksen täydellinen puuttuminen paikkakunnalta. Tämän lisäksi matkat lähimpiin koulutusta tarjoaviin kuntiin ovat pitkät, ja näin ollen lähes jokainen nuori joutuu peruskoulun jälkeen muuttamaan pois paikkakunnalta.

Toiminta pähkinänkuoressa

Puumalan nuorten palvelurakenteeseen luotiin kaksiosainen teemapäiväpari aiheesta itsenäistyminen ja oman elämän hallinta. Päivät sijoituivat keväälle ja syksylle, ja ne kohdennettiin peruskoulunsa päättävälle 9-luokkalaisille oppilaille. Keväällä käsiteltiin asioita jotka ovat edessä uudella paikkakunnalla, ja syksyllä keskusteltiin kokemuksista asioiden tapahduttua.

Kevään tapahtumapäivä oli ”Matkalla tulevaisuuteen!” ja syksyn tapahtumapäivä ”Paluu tulevaisuuteen!”.

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Tapaamisten teemat:

- Talous & asuminen
- Ohjaamotoiminnan esittely
- Oppilashuollon toiminnan esittely
- Harrastusmahdollisuudet uudella paikkakunnalla
- Etsivä nuorisotyö kotipaikkakunnalla
- Oman elämäkartin toteuttaminen

Toteutuksen askelmerkit:

- Koulun kanssa sovitaan 2-3 kuukautta etukäteen Matkalla tulevaisuuteen! -päivämäärä
- Palveluesittelyt sovitaan siitä kunnasta jonne nuoret pääosin hakeutuvat
- Teemoja toteutetaan nuorten kokemus-asiiantuntijoiden avulla
- Järjestetään ruoka- tai kahvitarjoilu osallistujille
- Tapaamiset mieluiten nuorisotalolla
- Paluu tulevaisuuteen! -tapahtuman päivämäärä julkistetaan ensimmäisessä tapaamisessa

Kokemukset

Nuoret pitivät asioita ajankohtaisina. Asioiden käsittely etukäteen osui oikeaan ajankohtaan ja tuntui realistiselta. Erityisesti taloudenhoitoon ja asumiseen liittyvät asiat puhuttivat. Järjestämispaikkana kunnan nuorisotalo sai positiivista palautetta.

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Ajankohta Matkalla tulevaisuuteen! -tapaamiselle on syytä toteuttaa kevään yhteishaun jälkeen, ja koulupäivän aikana. Paluu tulevaisuuteen! -tapaaminen on hyvä sijoittaa niin että opiskelijat ovat palanneet kouluviikon jälkeen kotipaikkakunnalle viikonlopun viettoon.

Jatkossa Paluu tulevaisuuteen -tapahtumaa markkinoidaan enemmän Entisten ysien ilta – tyyppisenä rentona yhteisenä illanviettona, jossa kokemusten vaihto on vapaamuotoista. Nuoret saavat osallistua enemmän jälkimmäisen illan suunnitteluun.

MATKALLA TULEVAISUUTEEN & PALUU TULEVAISUUTEEN -TAPAHTUMAT

Tapahtumasarja, jossa käsitellään 9. luokkalaisille ajankohtaisia asioita. Ensimmäisessä tapahtumassa hahmotellaan yksilöllisiä tulevaisuuden suunnitelmia, toisessa tapahtumassa tarkastellaan miten elämät sitten todellisuudessa kulkivat.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderyhmänä 9. luokkalaiset.

Paikkakunnalla, jossa ei ole toisen asteen oppilaitoksia hyppy aikuisuuteen (muutto toiselle paikkakunnalle opintojen perässä) tapahtuu varhaisessa iässä ja siihen nuoren on hyvä saada tukea.

Ajankohtana 1. tapahtuma kevät (osana koulupäivää), 2. tapahtuma seuraava syksy (iltatapahtuma).

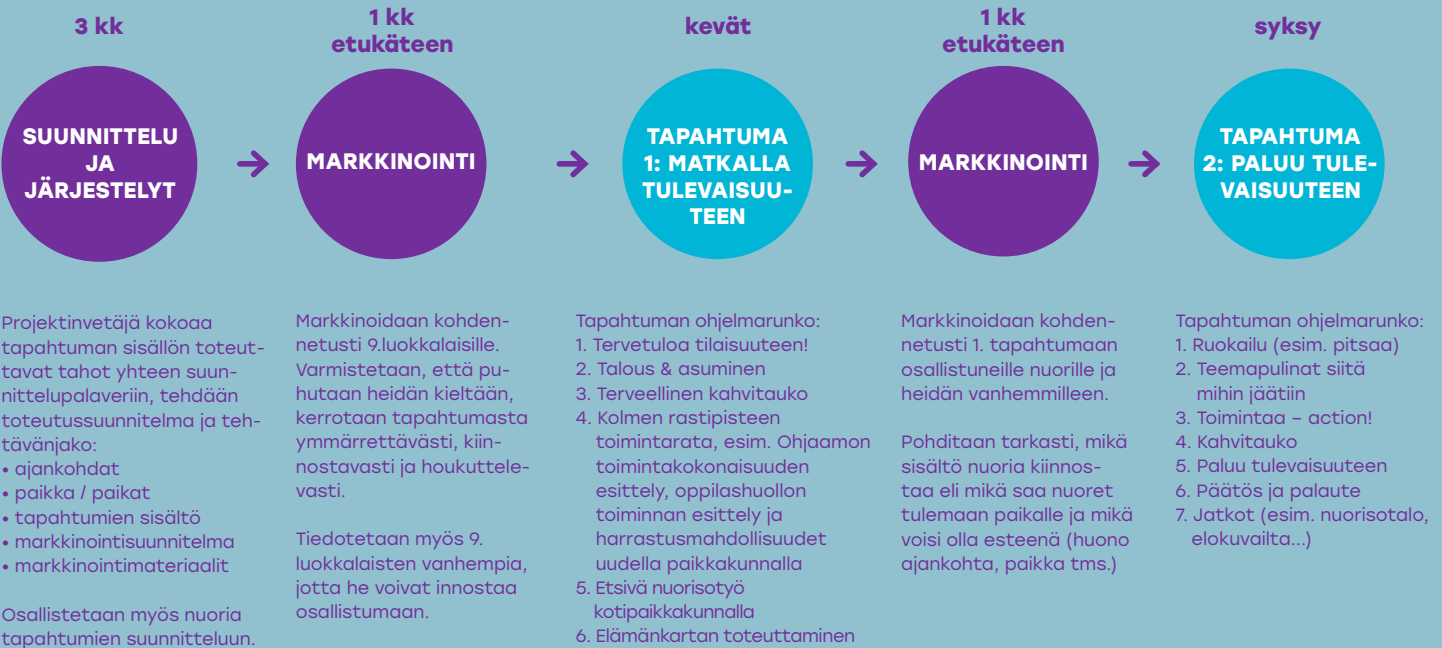
TAHOT JA RESURSSIT:

- **Projektinvetäjä** koordinoiti
- **Tapahtuman sisällön tuottajat** esim. oppilaitokset, nuorten palvelut
- Tapahtumatila
- Tarjoilut ja muut aktiviteetit (esim. pelit, elokuva)

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Järjestetään tapahtuma, mutta nuoret eivät osallistu. **RATKAISUT** Osallistetaan nuoret suunnittelemiseen. Kysytään nuorilta, millaisen tapahtumaan haluaisivat osallistua. Tehdään laajaa ja monikanavaista markkinointia. Tehdään henkilökohtaista markkinointia (kasvotusten). **RISKI** Mistä tiedetään, mitä tietoja nuoret kaipaavat? **RATKAISUT** Osallistetaan nuoret sisällön tuottamiseen, esim. etukäteen kysely, mitkä asiat pohdituttavat tällä hetkellä. Tehdään muokattavat oppimateriaalit.

PROSESSIKAAVIO

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Nuoret tykkäsivät tapahtumista.

1. tapahtuma avasi nuorten silmiä keväällä ajattelemaan syksyn uusia kuvioita elämässä. 2. tapahtuma oli kuin ensimmäinen luokkakokous, maailmalle lähteneet nuoret tapasivat jälleen toisensa. Tunnettu ja merkittävä elämänvaihe nuorelle!

Paikalla on väliä - älä arvaile mitä nuoret haluavat vaan kysy.

Osa nuorista ei halunnut osallistua 2. tapahtumaan sillä se järjestettiin heidän vanhalla koululla. Se ei kuulemma innostanut. Jos nuoria olisi osallistettu jo suunnitteluvaiheessa, tämä olisi ehkä noussut esille, ja olisi voitu valita kiinnostavampi paikka.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Tukea nuoren elämän nivelvaiheeseen.

Itsenäistyminen voi mennä joko jouhevasti tai lähtee väärille kiskoille. Syrjäytymisen ja ongelmien ennaltaehkäisy.

Nuori oppii itsenäisen elämän taitoja.

Muutto toiselle paikkakunnalle on iso hyppy aikuisuuteen: oma koti, rahankäyttö ja itsenäinen opiskelu.

Ennakoiva tapahtuma herättää nuoret ajattelemaan.

Tilanteen eivät tule yllätyksenä vaan nuorilla on työkaluja kohdata niitä järkevästi.

Tukiverkosto säilyy omalla paikkakunnalla.

Kynnys hakeutua palveluihin säilyy matalana elämänmuutoksen jälkeenkin.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Osallistujamäärä (ei kerro koko totuutta tapahtuman hyödyllisyydestä, mutta hyvä alustava indikaattori).
- Palautekysely tai -keskustelu 1. tapahtumaan osallistuneille tapahtuman onnistumisesta, hyödyllisyydestä ja toiveista liittyen 2. tapahtumaan.
- Palautekysely tai -keskustelu 2. tapahtuman jälkeen sekä nuorille että järjestäjille (esim. sisällön tuottajille).

RANTASALMI

– Nuorten kuntouttavan työpajan arjen kehittäminen

Rantasalmen kunnasta moni nuori muuttaa pois opiskeluiden tai työn perässä. Osa nuorista jää paikkakunnalle työttöminä. Yksi kunnan palveluista on kuntouttavan työtoiminnan pajatoiminta nimeltään Remmitupa. Pajan viikko-ohjelmassa yksi päivä on kohdennettu erityisesti nuorille. Toimintaan osallistuvien sitouttamisessa ja motivoinnissa on kuitenkin ollut haasteita.

Toiminta pähkinänkuoressa

Työpajan nuorille suunnattua sisältöä ja nuorten päivän rakennetta kehitettiin yhdessä pajan ohjaajien ja nuorten kanssa. Kehittyi malli jossa nuorten vahvuudet tulevat rakenteissa paremmin näkyviksi. Päivän aloituksessa ja lopetuksessa tärkeinä elementteinä ovat jokaisen nuoren äänen kuuluminen, sekä positiivisen palautteen saaminen päivän työskentelystä. Myönteisen ja kannustavan ilmapiirin myötä nuorten sitoutumisen katsotaan parantuvan koko työpajan toimintaan.

Kuvaus toiminnan järjestämisestä

Nuorten päivä järjestetään perjantaisin, jolloin ohjattua toimintaa on klo 9-13 välillä.

Nuorten päivän peruselementit:

- Aamukahvi ja päivän avaus
- Aamupäivän aktiiviaika
- Ruokatauko
- Iltapäivän aktiiviaika
- Yhteenveto päivän asioista
- Päivän päätös

Aktiiviajan sisälle kuuluvat työpajan perusasiat kuten siivoaminen ja tiskaaminen. Lisäksi ohjelmassa voivat olla nuorten oman osaamisen jakaminen toisille, ulkoilu tai asiantuntijavierailut. Sisältöjen suunnittelussa tulee ottaa huomioon nuorten oma näkemys sisällön tarpeellisuudesta.

Kertaluontoisina nuorten päivien teemoina aktiivikaan tuotettiin kolme asiaa:

- Itsetuntemuksen teemapäivä
- Mediataitojen teemapäivä
- Retki lähimpään Ohjaamoon

Kokemukset

Nuoret arvostavat sitä että heidän ajatuksia kuullaan ja että niillä on vaikutusta. Toiminnassa korostuu se että jokainen saa olla mukana omana itsenään ja tulla osaksi keskustelua.

Pajan ohjaajat kokevat että toiminnan sisältöihin saatiin johdonmukaisuutta ja ryhtiä. Lisäksi tunnistettiin seikoja, jotka vaikuttivat nuorten sitoutumiseen.

// *Yhteisöllisyys*
(Remmituvalla)
= *Halu tsempata!*
Lupa olla äänessä
Ottaa toiset huomioon
Kunnioittaminen
ja kuunteleminen.

Vinkkejä ja kehittämisajatuksia

Nuorille tulee antaa mahdollisuus kertoa toisille asioista joista he ovat innostuneita. Toiminnassa sen voi huomioida antamalla teemojen sisällä puheaikaa omakohtaisille tarinoille. Aikataulussa tulee olla väljyyttä joka mahdollistaa ajatusten kehittymisen toiminnan aikana.

Perusasetelma on se, että työpaja on nuorten paikka, johon tuodaan sisältöjä heidän ehdoillaan.

RYHMÄTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Prosessi, jolla olemassa olevaa perustoimintaa voidaan kehittää ja jolla voidaan laatia uusia toimintamuotoja. Kehittäminen tehdään yhdessä työntekijöiden ja nuorten kanssa.

KOHDERYHMÄ JA TILANNE

Kohderymänä ovat ryhmätoimintaan osallistuvat nuoret.

Haasteina ovat nuoria vaivaava motivaatiopula joka tarttuu työntekijöihin ja epäselvyys toiminnan yhteisistä tavoitteista. Nuoret eivät myöskään sitoudu toimintaan.

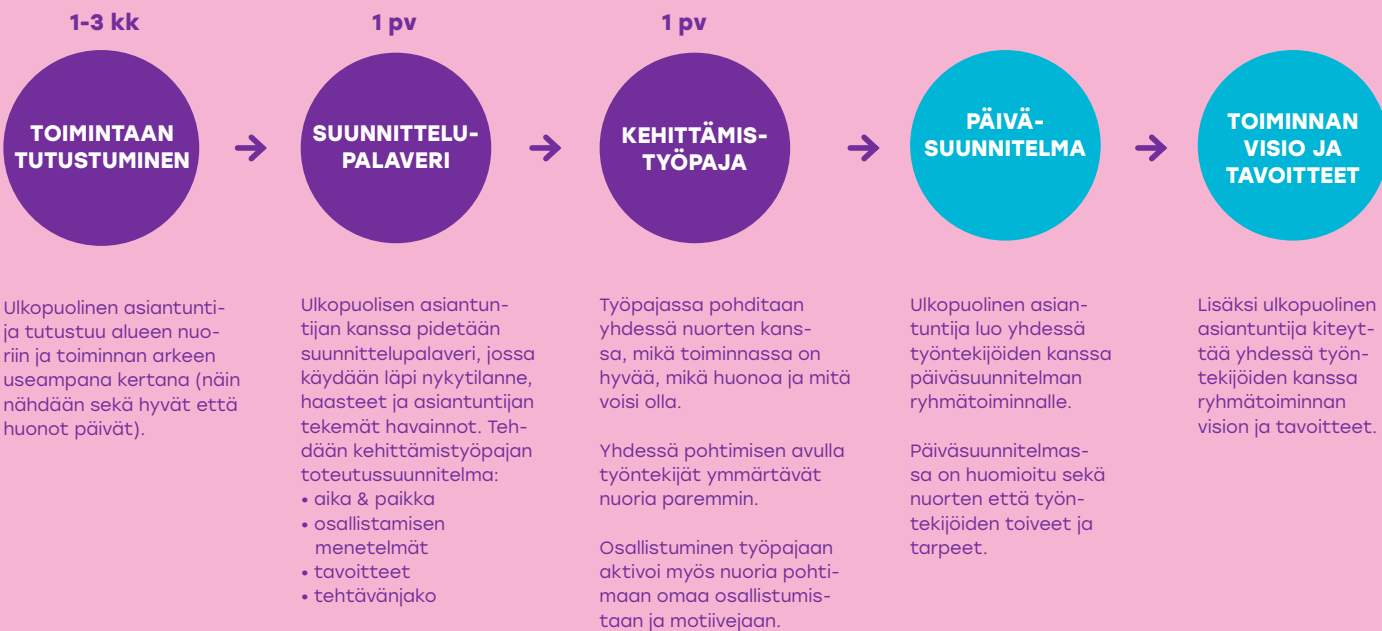
TAHOT JA RESURSSIT

- **Projektinvetäjä** koordinointi, ulkopuolinen asiantuntija
- **Päivätoiminnan ohjaajat**
- **Päivätoiminnan nuoret**
- **Kehittämistilaisuuden vetäjä(t)** ulkopuolinen asiantuntija

ENNAKOI RISKIT:

RISKI Kehittämisuupumus. **RATKAISUT** Tehdään kehittämistä harkiten, valikoidaan parhaan hyödyn tuottavat kehittämismenetelmät. **RISKI** Ulkopuolisen asiantuntijan perehdytys, liika into ja tulkintavirheet. **RATKAISUT** Tehdään prosessia yhdessä, puhutaan asioista ja tavoitteista avoimesti. Puhutaan avoimesti myös rajoitteista. **RISKI** Kehittämispäivä karikoittaa nuoret perustoiminnasta. **RATKAISUT** Kehittämispäivän sisällössä on jotain tuttua ja jonkin verran uutta. Ollaan tapahtumassa ”kuulolla” ja muokataan sisältöä tarpeen mukaan. Mietitään etukäteen erilaisia osallistumisen tasoja/keinoja. Kehittäminen tulee yhdessä tekemisen ”sivutuotteena”. **RISKI** Kuntatoimijat eivät sitoudu uuteen suunnitelmaan. **RATKAISUT** Suunnitelma tehdään yhdessä ja sitouttaminen tapahtuu jo kehittämisen aikana. Ei esitellä valmista suunnitelmaa, johon tulisi jatkossa sitoutua ja muuttaa hetkessä omat työtavat.

PROSESSIKAAVIO

HAVAINTOJA PILOTISTA:

Nuoret kohtaavat uusia asioita ja haasteita sekä osallistuvat kehittämiseen.

Nuoret saattavat tyrmätä työpajaan osallistumisen, päiväsuunnitelmassa olevat uudet asiat ja toimintatavat. Osallistumisen jälkeen saattaa tulla huonoa palautetta, mutta ärsyyntyneisyys voi olla myös hyvä merkki, silloin on kohdattu oma sisäinen raja ja ylitetty se.

HYÖDYT JA TAVOITTEET:

Yhteinen visio ja tavoitteet.

Kun toimintaa toteuttaa useampi työntekijä, tulee tavoitteiden ja vision olla selkeitä kaikille. Tällöin työntekijät toimivat yhtenä rintamana nuoriin päin

Rutiinomainen päiväsuunnitelma, mutta myös uudet asiat.

Nuorille on tärkeää rutiinit ja toiminnan selkeys. Lisäksi on tärkeää aktivoida nuoria kohtaamaan uusia asioita osallistua heidät kehittämiseen.

Toimijoiden välinen yhteistyö.

Yhdessä järjestetty tapahtuma lisää yhteistyötä, tutuksi tulemista ja tätä kautta edesauttaa muutakin tekemistä.

MITEN MITATA ONNISTUMISTA?

- Nuorten sitoutuminen ja motivaatio toimintaan (läsnäolo, aktiivinen osallistuminen joka kerralla).
- Nuorten ideoiden määrä ja laatu toiminnan kehittämiseen liittyen.
- Yhteishengen muodostuminen ja kehittyminen.
- Palaute nuorilta.

Seudullinen yhteistyö verkoston vahvistajana

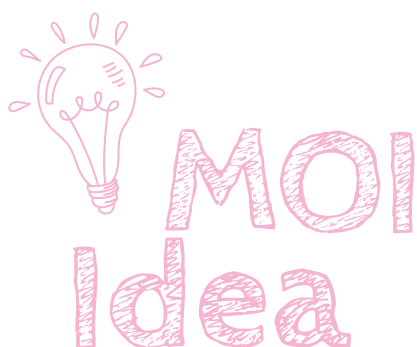
Heikki Kantonen

Hankkeen aikana toteutettiin ammattilaisille useita yhteistoiminnallisia työpajoja. Perusideana oli kehittää uusia ajatuksia kahden tai useamman toimijatahon yhteistyössä niin, että kartoitetaan lähtötilanne eri toimijoiden suunnalta, ja synnytetään ideoita joita ei aikaisemmin ole osattu keksiä.

Toteutetuista työpajoista koostettiin muistiot ja kehittämis ehdotukset. Näiden pohjalta pidettiin usein uusi työpaja, jossa katsottiin mihin suuntaan ideat ovat edenneet ja mitä tulisi vielä tehdä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työskentelyprosesseja oli käytännössä kahdenlaisia. Kahden toimijatahon yhteisiä kehittämistilaisuuksia toteutettiin kahden tai useamman kunnan tai Ohjaamon ja siihen liittyvien kuntien välillä. Kahden toimijaverkoston prosessi toteutettiin yhteistyössä keskitettyjen palveluntuottajien ja näiden toimintaa kehittävien hanketoimijoiden sekä paikallistason nuorten ”lähiammattilaisten” välillä.

Työpajojen avulla tuotiin toimijoita tutummaksi toisilleen ja tuettiin yhteistyön käynnistymistä. Työpajojen kautta syntyneiden ajatusten ja ideoiden kehittyminen uusiksi käytännön toimenpiteiksi siirtyi työpajojen jälkeen osallistuneiden toimijoiden keskinäiseksi työskentelyksi.

Kahden toimijatahon yhteiset kehittämistilaisuudet

Hanketyöntekijät toimivat työpajojen prosessin aikana neutraalina keskustelun herättelijänä sekä keskustelujen asioiden koostajina. Tapauskohtaisesti ratkaistiin käytännöt joilla keskustelua tuettiin erilaisilla harjoitteilla.

Tässä kuvatun prosessin toteutusaika on noin 4-6 kuukautta.

1. Keskustelu työpajojen tarpeesta ja yhteisen aikataulun sopiminen
2. Ensimmäisen työpajan sisältö
 - esittäytyminen ja toimenkuvien esittely
 - omat näkökulmat liittyen nuorten kanssa toimimiseen
 - unelmien yhteistyötilanteen määrittely
 - vapaa keskustelu yhteistyön toimenpiteiden suunnittelusta
 - uuden työpajan ajankohdan sopiminen
3. Yksityiskohtaisen muistion kirjoittaminen jatkotyöskentelyn ehdotuksilla
4. Toisen työpajan sisältö
 - toimijoiden kuulumiskierros
 - edellisen tapaamisen jatkotyöskentelyn ehdotusten läpi käyminen
 - keskittyminen tärkeimpiin yhteisiin teemoihin
 - tavoitteena saavuttaa konkreettisia suunnitelmia yhteistyön eteenpäin viemiseksi
 - tapaamistiheyden ja käytäntöjen sopiminen
5. Yksityiskohtaisen muistion kirjoittaminen jatkotyöskentelyn ehdotuksilla
6. Työpajojen toteuttaminen toimijoiden omalla panoksella

Kahden verkoston toimijoiden yhteinen kehittämisprosessi

Hanketyöntekijät toimivat työpajojen prosessin aikana neutraalina keskustelun herättelijänä sekä keskusteltujen asioiden koostajina. Ohjelma ja aikataulut laadittiin ja syntynyt materiaali käsiteltiin verkostojen yhteyshenkilöiden kanssa yhteistyössä.

Tässä kuvatun prosessin toteutus aika on noin 6 kuukautta.

1. Keskustelu työpajojen tarpeesta ja yhteisen aikataulun sopiminen
2. Pohdinnallinen ennakkotehtävä kutsun yhteydessä
 - Kysymys 1: liittyen palveluiden lähtötilanteen kuvaamiseen
 - Kysymys 2: liittyen toiminnan tavoitteiden saavuttamisen haasteisiin
3. Ennakkotehtävän vastausten pohjalta luodaan kooste 3–6 tärkeimmästä esille nousseesta teemasta, joista muodostetaan pohjamateriaali ensimmäiseen työpajaan.
4. Ensimmäisen työpajan sisältö
 - esittäytyminen ja toimenkuvien esittely
 - ennakkotehtävän tuotosten läpi käyminen koko ryhmälle
 - ryhmissä työskentely tuotoksen teemoista esim. Learning Cafe -menetelmällä
 - työskentelyn yhteenveto
 - seuraavan tapaamisen ajankohdan päättäminen
5. Yksityiskohtaisen muistion kirjoittaminen keskustelujen sisällöistä ja uusien jatkokehittämisideoiden osoittaminen
6. Toisen työpajan sisältö
 - toimijoiden kuulumiskierros
 - kertaus jo tapahtuneesta ja uudet ideat
 - ryhmiin jakautuminen ja ryhmätyöt kahdesta teemasta
7. Yksityiskohtaisen muistion kirjoittaminen
8. Jatkotyöskentelyn sopiminen verkostojen toimijoiden kesken

Hymynaamat auttavat arvioinnissa

Heikki Kantonen

Etelä-Savon Ohjaamoissa on hankkeen aikana kerätty arviointitietoa suoraan kävijöiltä fyysisten tabletilaitteiden avulla. Ulko-ovien viereen sijoitettiin telineisiin lukitut iPad -laitteet Mikkelin Ohjaamo Olkkarissa, Pieksämäen Ohjaamo Pientareella, sekä Savonlinnan Ohjaamo Possella. Ajatus sähköisen välittömän palautteen keräämisestä syntyi alun perin Etelä-Savon nuorten foorumin yhteydessä keväällä 2014, ja hankkeen myötä ideaa kokeiltiin käytännössä marraskuusta 2015 huhtikuuhun 2017. Puolentoista vuoden aikana kokeiltiin yksinkertaista mallia nuorten kokemusten selvittämiseksi.

Yhteiset alkukysymykset

Tabletilaitteet soveltuvat hyvin yksinkertaisen yleis-palautteen keräämiseen. Kysymykset luotiin niin että vastaajan on helppo valita hymynaamavaihtoehto neljästä vaihtoehdosta.

Kysymyksenasettelussa pyrittiin selvittämään asiakaskokemuksen sen hetkistä laatua. Lisäksi laitteet rekisteröivät tarkan palautteenantopäivän ja kellonajan, jolloin vastauksista pystyy selvittämään myös kävijöiden asiakaskokemuksen yleisen laadunvaihtelun eri ajankohtina. Palautteen kerääminen laitteilla on yksipuolista, eli tieto annetun palautteen vaikutuksista ei näy palautteen antajalle.

Jokaisessa kolmessa Ohjaamossa aloitettiin kyselyiden toteuttaminen kahdella peruskysymyksellä:

1. Kuinka mukava oli käyntisi tänään?
2. Kuinka hyvin käynti vastasi odotuksia siitä miksi tulit?

Kysymyksenasettelulla pyrittiin selvittämään yleistä kokemusta palvelusta, sekä palvelukokemuksen vastavuutusta siihen mielikuvaan joka nuorella on ollut Ohjaamosta. Lisäksi kysely alkoi heti tuottaa tietoa siitä mihin aikaan ja minä päivinä palautetta annetaan Ohjaamoissa runsaimmin. Näin pystyttiin päättämään myös mihin aikaan Ohjaamoissa on eniten kävijöitä.

Alkuvaiheen kyselyn tulosten perusteella pystyttiin hahmottamaan kävijäpiikit sekä yleinen tuntemus palvelukokemuksesta. Ylivoimaisesti suurin osa palautteesta kaikissa Ohjaamoissa kertoi palvelukokemusten olleen joko erittäin hyviä tai hyviä. Negatiivisessa palautteesta puolestaan oli nähtävissä se että erittäin huonoa palautetta annettiin herkemmin kuin huonoa. Vastauksista voi päätellä että palautetta annetaan pääasiassa silloin kun on voimakkaat tuntemukset joko hyvän tai huonon palvelun suhteen. Palautemääristä taas näki sen että läheskään kaikki kävijät eivät anna palautetta. Lisäksi havaittiin että laitteissa ensimmäisenä olleeseen kysymykseen vastattiin aktiivisemmin, eli toinen kysymys jäi keskimäärin n. 25 % vastaajista vastaamatta.

Kyselyiden kehittyminen

Kevään 2016 aikana kaikki kolme Ohjaamoia halusivat kehittää tablettikyselyä sellaiseksi joka kertoisi enemmän kuin pelkän yleistuntemuksen. Kysymysten perään lisättiin avoin tekstikenttäkysymys, palautteena Ohjaamon toimijoille. Ohjaamo Olkkarissa lisättiin myös monivalintakysymys siitä mihin Ohjaamon osa-alueeseen palaute liittyy. Ohjaamo Pientareen ja Ohjaamo Possen osalta peruskysymyksiin tehtiin lähinnä sanamuodollisia muutoksia.

Tarkentavat vaihtoehdot Ohjaamo Olkkarin peruskysymykseen "Vastasiko käynti odotuksia?", kysymyksellä "Mihin asioihin palautteesi liittyy?":

1. Palvelu sovitusti ajanvarauksella
2. Palvelu ilman ajanvarausta
3. Olkkarin tilat
4. Olkkarin ilmapiiri
5. Asioiden eteneminen

Vastausvaihtoehdoista pystyi valitsemaan useita, ja raportoinnissa vastaukset eriteltiin peruskysymykseen annetun vastauksen laadun perusteella. Vastauksissa korostuivat palautteen laadusta riippumatta Olkkarin ilmapiiri, Olkkarin tilat sekä palvelu sovitusti ajanvarauksella. Tästä voi päätellä että palautteen antajista suurin osa on käynyt Ohjaamossa hoitamassa ennalta sovitua asiaa, ja että kokonaisuuteen liittyvät asiat koskettavat kaikkia kävijöitä.

Ohjaamojen pyytämää sanallista palautetta antoi Ohjaamosta riippuen n. 20–30 % vastaajista. Valtaosa sanallisesta palautteesta sisälsi positiivisia parin sanan vastauksia, sekä kehuja liittyen yksittäisten työntekijöiden toimintaan tai Ohjaamon ryhmätoimintaan. Varsinaisten kehittämisideoiden löytäminen palautteesta osoittautui pääosin hankalaksi.

Nuorten foorumista nousseen alkuperäisen toiveen mukaan nuorilla tulisi olla yksinkertainen mahdollisuus antaa palautetta, ja myös mahdollisuus nähdä miten heidän antamansa palaute vaikuttaa palveluiden kehittämiseen. Nyt käytössä ollut palautejärjestelmä antoi tietoa palveluntarjoajalle, mutta ei antanut palautteen antajalle takaisin muuta kuin kiitoksen. Malleja kerätyn arviointitiedon palauttamiseksi takaisin nuorille pohdittiin kokeilun aikana, mutta käytäntöön asti ne etenivät vain pienimuotoisesti.

Kokemukset ja uudet ideat

Testikokemusten mukaan palautelaitteilla voi saada kerättyä yleistuntemuksen nuorten kokemuksesta Ohjaamoissa. Hankkeen aikana toteutetun kokeilun aikana ei kuitenkaan juuri kyetty keräämään tarkkaa kehittämistietoa siitä millä tavoin ja mihin asioihin tarkalleen ottaen kävijät toivoisivat muutosta. Laitteet ovat parhaimmillaan ns. "liiketoiminnan kuumemittari", joka soveltuu paremmin ketterän kaupallisen liiketoiminnan kehittämiseen. Lisäksi tablettikyselyllä on mahdoton eritellä sitä kuinka monen eri henkilön antamaa palaute on.

Tarkemman palveluiden kehittämiseen tähtäävän arviointitiedon keräämiseksi on tarkoituksenmukaisempaa ja kustannustehokkaampaa esimerkiksi järjestää tilaisuuksia, joiden aikana ollaan suorassa vuorovaikutuksessa nuorten kanssa. Apuvälineenä voidaan hyödyntää digitaalisia alustoja, joka mahdollistaa myös sen että kaikkien ei tarvitse olla fyysisesti samassa paikassa keskenään. Vaihtoehtoja on tarjolla myös täysin kustannuksettomasti, mikäli omat laitteet löytyvät.

Yksinkertaisimmillaan välittömän palautteen keräämistä kävijöiltä voidaan toteuttaa myös ilman sähköisiä ratkaisuja. Mahdollisuus laittaa erivärisiä helmiä lasipurkkiin Ohjaamon ovella voi tarjota saman yleisarvion palautteen laadusta kuin nyt kokeillut tekniset laitteet. Palautelaatikko sanallisille vastauksille voi lisäksi hyvin kerryttää kokeilun aikana toteutuneen verran kehittämideoita. Oleellista on kuitenkin kerätä tietoa, jonka pohjalta voi jatkaa keskustelua suoraan nuorten kanssa kasvotusten.

Yhteensä Ohjaamoissa on kokeilujakson aikana annettu palautetta välittömän palautteen laitteiden kautta n. 3200 kertaa. Palautteesta hieman yli 80 % on joko hyvää tai erittäin hyvää. Voidaan sanoa Etelä-Savon Ohjaamojen palautetta antaneiden asiakkaiden olleen pääosin tyytyväisiä kokemuksiinsa Ohjaamoista.

Tapahtuman tuottaminen on tärkeä osa nuorten palveluita

Pekka Pulkkinen

Tapahtuman tuottaminen on tärkeä taito jokaisella alalla. Tapahtumat sisältävät monesti useita kokonaisuuksia, joita tapahtuman tuottajan on pidettävä hallinnassa. Tapahtuman tuottajan roolia kuvaillaan monesti, että se on ”lankojen pitämistä omista käsissä”, joka kuvaa varsin osuvasti tuottajan työtä. Tuottajan työ on vastuullinen tehtävä, ja se koostuu useasta pienestä kokonaisuudesta. Nämä pienet kokonaisuudet eivät aina näydy yleisölle, eikä niiden tarvitsekaan, koska tuottajan tehtävänä on vastata kokonaisuudesta ja huolehtia että tapahtuman loppukäyttäjät (yleisö) saa tapahtumasta haluamansa helposti ja vaivattomasti.

Hyvä tapahtuma ei kuitenkaan tule ilman vaivannäkemistä, eikä ilman ammattitaitoista tuottajaa. Tähän osioon olemme koonneet muutamia vinkkejä, joiden avulla tapahtumien tekeminen tulee tutummaksi. Tässä osiossa avaamme niitä pieniä kokonaisuuksia, jotka tuottajan on tehtävä hyvän tapahtuman toteutumiseksi.

Ensin oli idea ja siitä se ajatus sitten lähti

Tapahtuman ensimmäinen vaihe on idea. Täytyy olla alkuidea, josta tapahtumaa lähdetään toteuttamaan. Ideointivaiheen tarkoituksena on perustella miksi tapahtuma pitää järjestää, ja onko sen järjestäminen ylipäättään mahdollista tai järkevää. **Ideoinnissa on hyvä selvittää ennen tapahtuman toteutuksen aloitusta:**

1. Miksi tapahtuma järjestetään? (Tavoite)
2. Miten tapahtuma järjestetään? (Tuottaja ja muu työryhmä)
3. Kenelle tapahtuma järjestetään? (Yleisö)
4. Missä tapahtuma järjestetään? (Tapahtumapaikka)
5. Milloin tapahtuma järjestetään? (Ajankohta)

Mikäli kaikkiin näihin kohtiin löydetään selkeät vastaukset, voidaan aloittaa tapahtuman suunnittelu ja toteutus.

Tuottaja tekee hyvällä ennakoivalmistelulla itsensä tarpeettomaksi tapahtumassa

Tapahtumat tulee aina suunnitella huolellisesti, ja valmistella siten että toteutusvaihe on mahdollisimman helppoa ja vaivatonta. Tapahtumia tehtäessä tulee aina yllätyksiä, eikä kaikki mene kuten on suunniteltu, ja siksi on tärkeää myös tehdä varasuunnitelmia. Tapahtumatuottajan tärkein taito on epävarmuudensietokyky,

joka tarkoittaa sitä, että yllätysten ja vastoinkäymisten kohdatessa ei saa menettää työkykyään, vaan on mentävä eteenpäin ja huolehdittava tapahtuman läpiviemisestä. Tapahtumia tehdään yleisölle, ja tapahtumia tehtäessä on huolehdittava, että yleisö näkee vain sen mikä heidän kuuluu nähdä. Yleisön ei kuulu tietää mitä kulisseissa tapahtuu ja miten asiat on hoidettu - eikä se edes yleisöä kiinnostakaan. Yleisöä kiinnostaa vain tapahtuma, ja se on myös tuottajan muistettava koko prosessin ajan.

Hyvin suunniteltu tapahtuma näkyy myös lopputuloksessa. Kun varsinainen tapahtuma on käynnissä, tuottaja on monesti kiireinen, ja huolehtii silloinkin useasta asiasta. Mikäli tapahtuman ennakoivalmistelut ovat menneet täydellisesti, ja itse tapahtumassa kaikki toimii, tuottajan ei tarvitse tehdä mitään muuta kuin katsoa että kaikki on kunnossa ja yleisö viihtyy. Tämä onkin se tavoitetilä johon tulisi pyrkiä. Tapahtuman ennakoivalmistelutkin on syytä pilkkoa pienempiin kokonaisuuksiin.

”Tuottaja tietää kaiken”

Kaikella on tekijänsä, niin myös tapahtumilla. Tapahtuman tuottaja kantaa vastuun ja tietää kaiken, ja mikäli ei tiedä, hän tietää keneltä asian voi selvittää. Jos tapahtuma menee hyvin, kukaan ei tiedä kuka tuottaja on ollut, ja mitä hän on tehnyt. Jos tapahtuma puolestaan epäonnistuu, nämä asiat selvitetään perinpohjaisesti. Tuottaja on näkymätön niin kauan kuin kaikki on hyvin.

Tuottajan apuna voi olla useita henkilöitä, jotka omalla työllään auttavat tapahtuman toteutumista. Tuottajan onkin huolehdittava ettei hänen oma työmääränsä mene kohtuuttomaksi, vaan hänen on hankittava itselleen riittävä määrä työntekijöitä, sekä osattava delegoida omia tehtäviään. Tuottajan kuitenkin tulee olla ajan tasalla mitä muut tekevät.

Lopputuotteessa, eli tapahtumassa, työntekijöitä voi olla enemmänkin ja tuottajan on tällöin muistettava, että nämä tapahtumassa töissä olevat henkilöt eivät välttämättä ole olleet mukana tapahtuman ennakoivalmisteluissa, eivätkä näin ollen tiedä kaikkea. Tällöisissä tilanteissa tuottajan on huolehdittava, että nämä henkilöt on perehdytettävä kunnolla omaan tehtäväänsä. Varsinkin asiakaspalvelutehtäviin nimetyt henkilöt on varustettava riittävällä tiedolla. Yleisöllä voi olla monesti erilaisia kysymyksiä ja niihin on pystyttävä aina vastaamaan. Tapahtumissa ei ole vaihtoehtona antaa vastausta ”En tiedä.”. Jos itse ei tiedä vastausta, niin tulee etsiä sellainen, sillä sekin on osa asiakaspalvelua ja osa onnistunutta tapahtumaa.

HEI MOI

Asiakaspalvelutehtävissä myös yleisön ja tapahtuman ensikontaktin on oltava myönteinen. Ensivaikutelmaan ei tule toista mahdollisuutta, ja se on siis hoidettava kunnolla. Monesti ensikontakti voi olla järjestyksenvalvoja, vahtimestari tai naulakkopalvelutyöntekijä. Tapahtumaa tehtäessä on muistettava, että asiakkaalle myös nämä palvelut näyttäytyvät osana tapahtumaa, vaikka ne palvelut olisikin ulkoistettu toiselle yritykselle.

Kenelle tapahtuma tehdään

Tapahtumaa tehdään siis yleisölle, ja ennen toteutusta onkin selvitettävä mahdollisimman tarkkaan millainen tapahtuman kohderyhmä on. Se tieto on oleellista suunniteltaessa tapahtuman markkinointia, tiedotusta ja tapahtumapaikkaa. Tapahtuman kohderyhmän ja tapahtuman on oltava toiselleen sopivat, muutoin tapahtuma ei onnistu.

Tapahtumapaikan valinta

Tapahtumapaikan valinta on myös merkityksellinen onnistuneen tapahtuman tuottamiselle. Tapahtumapaikan valinta tehdään siten, että mietitään kohderyhmien tarpeita ja tapahtuman toimintoja. Nämä kaksi asiaa pitäisi saada sopimaan yhteen, jolloin tapahtuma toimii teknisesti ja yleisö myös löytää paikalle.

Mitä mikäkin maksaa ja kuka maksaa

Tapahtuman tekemisestä aiheutuu luonnollisesti kuluja, ja ne on pystyttävä ennakoimaan mahdollisimman tarkkaan. Ennen toteutuksen aloitusta on tehtävä laskelmat – mitä mikäkin maksaa - eli selvitetään mitä tapahtuman toteutukseen tarvitaan, ja mistä tarvittava raha saadaan.

Tapahtumissa isoimpia kuluja aiheuttavat yleensä tapahtumapaikan vuokra, esiintyjä, äänentoisto, järjestyksenvalvonta, työntekijät, markkinointi ja luvat. Kuluja laskettaessa kannattaa laskea budjetti hieman yläkanttiin, koska aina tulee yllättäviä kuluja joihin ei ole pystyvä varautumaan.

Resurssia on myös tuottajan työpanos, ja pitää pysyä realistisesti arvioimaan, millainen on kohtuullinen työtaakka yhdelle tuottajalle. Tuottajan rooli on vastuullinen, ja tapahtuman onnistumista ei edesauta se, että tuottajan työnkuva on määritelty kohtuuttomaksi. Tuottajan pitää pystyä toimimaan tapahtuman koossa pitävänä liimana ja järjen äänenä.

Miten tapahtumasta kerrotaan asiakkaille?

Ennen sanottiin että hyvää ei tarvitse markkinoida ja huonoa ei kannata. Nykyaikana tämä ei enää pidä paikkaansa, sillä tapahtumia on niin paljon ja kilpailu yleisöstä on kovaa. Tiedotus ja markkinointi on tehtävä oikein ja oikea-aikaisesti.

Tiedotuksessa oleellista on se, että kerrotaan kaikki tarvittava tieto oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Tiedotteet kannattaa kirjoittaa mahdollisimman valmiin jutun muotoon, jolloin median ei tarvitse editoida tekstiä suuremmin, ja tiedote voidaan julkaista sellaisenaan. Toimiva malli on, että tiedotuksessa myös tapahtuman tekijät kommentoivat asioita omin sanoin.

Tiedotus hoidetaan etukäteen valituissa medioissa, mutta kaikista tapahtumista ei välttämättä tarvitse tehdä mediatiedotetta, jos tapahtuma on esimerkiksi kutsuvierastilaisuus. Oli tiedote sitten kenelle tahansa suunnattu, siinä pitää aina olla yhteyshenkilön tiedot, eli mistä tiedotteen lukija voi kysyä lisätietoja. Pitää myös muistaa että tiedote ei ole mainos. Tiedotteen pitää olla informatiivinen ja tarjota lukijalleen oleellista tietoa tapahtumasta.

Markkinointia määrittelee käytettävissä oleva budjetti ja kohdeyleisö. Etukäteen on suunniteltava miten tavoiteltava yleisö saadaan tavoitettua käytettävissä olevalla rahalla. Markkinoinnissa tärkeää on olla oikeaan aikaan liikkeellä. Tapahtuman luonne määrittelee sen mihin aikaan markkinointi on aloitettava. Mikäli tapahtumaan myydään lippuja ennakkoon, on markkinointi aloitettava hyvissä ajoin, jotta kohdeyleisö ehtii reagoida asioihin.

Tapahtumissa pitää olla turvallista

Tuottajan tehtävänä on huolehtia, että tapahtumissa yleisöllä on turvallista asioida. Ennen tapahtuman järjestämistä on huolehdittava muutamista luvista, esimerkiksi järjestämispaikan tai maanomistajan kanssa. Joissakin tapauksissa yleisötilaisuudesta on myös tehtävä ilmoitus viranomaisille, sekä varattava tapahtumaan järjestyksenvalvojakortin omaavat järjestyksenvalvojat.

Poliisin [www-sivuilta](http://www.poliisi.fi/luvut/ilmoitus_yleisotilaisuudesta) löytyy ohjeet ilmoituksen tekemiseen (**https://www.poliisi.fi/luvut/ilmoitus_yleisotilaisuudesta**). Isoissa tapahtumissa on myös tehtävä pelastussuunnitelma, jonka paikallinen pelastusviranomaisena hyväksyy. Tästä linkistä näet Etelä-Savon pelastuslaitoksen ohjeistukset: **<http://www.mikkeli.fi/pelastuslaitos/ohjeet/tapahtumien-jarjestajalle-0>**

Aina ilmoitusta poliisille ja pelastusviranomaiselle ei kuitenkaan tarvita. Mikäli et ole varma tarvitaanko lupaa, kannattaa kysyä asiasta suoraan viranomaiselta. He auttavat asiassa mielellään.

Mikäli tapahtuma järjestetään ulkona ja siellä soitetaan musiikkia, on asiasta tehtävä melu-ilmoitus. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin, ja se tehdään oman kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle. Aina ilmoitusta ei tarvita, kuten esimerkiksi silloin, jos tapahtuma on pienimuotoinen ja aiheutuva melu ei ylitä alueen tavanomaista melutasoa. Aina kuitenkin on kohteliasta tiedottaa tapahtumapaikan välittömässä ympäristössä olevia asukkaita ja yrityksiä mahdollisesta haitasta.

Mitä, jos kaikki ei menekään niin kuin suunniteltiin?

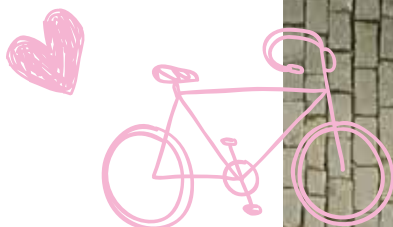
Kuten aiemmin jo kävi ilmi, että tuottajan tärkein ominaisuus on epävarmuudensietokyky. Ongelmalanteisiin ja yllätyksiin on syytä varautua etukäteen tekemällä esimerkiksi varasuunnitelmia, sekä varaamalla riittävästi henkilöstöä ja muita resursseja tapahtuman toteuttamiseen. Kaikkeen ei tietysti voi varautua, mutta tällöin on pystyttävä tekemään nopeasti päätöksiä, miten ongelmatilanne ratkaistaan.

Tuottajan on oltava kylmähermoinen tilanteessa kuin tilanteessa, ja joskus on pystyttävä myös arvioimaan nopeasti pystytäänkö tapahtumaa viemään läpi ollenkaan. Mikäli ongelmatilannetta ei pystytä ratkaisemaan tai tapahtuman toteuttaminen ei ole järkevää, on tuottajan pystyttävä tekemään päätös tapahtuman perumisesta, ja suoritettava siihen liittyvä tiedottaminen ajoissa.

Hanskat tippuu, kun tapahtuma loppuu?

Yleisölle tapahtuma päättyy monesti aplodeihin, mutta tuottajan ja muun työryhmän työ ei siihen vielä pääty. Tapahtuman jälkeen on luonnollisesti purettava tapahtuma ja huolehdittava tapahtumapaikka siihen kuntoon kuin se oli ennen tapahtumaa.

Tapahtuman jälkeen on myös syytä arvioida työryhmän kesken tapahtuman onnistumista. Mikäli tapahtuma tehdään tulevaisuudessa, olisi hyvä kerätä palautetta ja kehittämis ehdotuksia myös yleisöltä. Tärkeää on myös tiedottaa tapahtuman jälkeen tulevasta tapahtumasta.

Miten ja kenen viestintä tulisi hoitaa

Pekka Pulkkinen

Viestintä on sanoman siirtämistä toisten ihmisten tai toisen ryhmän tietoisuuteen. Viestinnän osaaminen on tärkeää, ja jokaisen yhteisön tarvitsee jossakin tilanteessa käyttää sitä viestinnän ja tiedon siirtämiseksi. Viestintä ei tapahdu itsesään, vaan sitä tuotetaan jonkun toimesta. Viestintä on tehtävä aina oikealla tavalla ja oikeaan aikaan, ja se on suunnitelmallinen toimenpide, jonka tehokkuutta ja toimivuutta voi suunnitella etukäteen. Viestintää tarvitaan aina kun on jotain kerrottavaa, organisaation sisäisesti tai ulkoisesti. Yleisimmin tiedotus ja viestintä liittyvät tapahtumiin, markkinointiin, muutoksiin, tai kriiseihin.

Viestintä on...

- Suunnitelmallista (Mitä, miksi, kenelle, kuka?)
- Yksinkertaista ja selkeää (ei ammattikieltä / olettamuksia)
- Vuorovaikutuksellista (Odotetaan, että siihen reagoidaan ja asioita tapahtuu)

Hyvä viestintä rakentuu avoimuudesta, oikea-aikaisuudesta ja kattavuudesta. Viestinnän tarkoituksena on avata asioiden sisältöjä, joten viestissä on oltava riittävästi tietoa, sekä on muistettava lisätä viestiin yhteystiedot josta saa lisätietoja.

Viestinnän keinoja ja kanavia on useita. Ennen kuin viesti lähetetään, on mietittävä kenelle viesti kohdennetaan ja miten valittu kohderyhmä tavoitetaan. Viestinnän on oltava tiivistä mutta kattavaa, ja heti otsikosta alkaen on käytävä selville, mihin viestintä liittyy.

Muistilista oikeanlaiseen viestintään:

- Mieti kenelle haluat viestisi kohdentaa ja miten sen kohderyhmän tavoitat?
- Lyhyesti, mutta kattavasti (Mistä lisätietoja?)
- Lähesty aihetta ihmisen kautta
- Lyhyt ja ytimekäs otsikko

Ennen viestinnän aloittamista pitää sopia:

- Kuka viestinnästä vastaa? (Viestintävastaava/viestintätiimi)
- Mistä asioista viestitään? (Viestintästrategia)
- Kenelle viestintä kohdennetaan? (Kohderyhmät sekä sisäinen että ulkoinen)
- Laaditaan ohjeistukset (Logo, esittelyteksti yms. yleinen tieto)
- Laaditaan keinot ja kanavat (postituslistat, some yms.)

Viestinnässä erittäin tehokas kanava on sosiaalinen media. Sosiaalisessa mediassa viestintä perustuu siihen, että viesti tuotetaan riittävän moneen kanavaan ja riittävän useaan kertaan.

Saman viestin jakaminen kaikissa kanavissa ei toimi, vaan jokainen julkaisu on tehtävä julkaisukanava huomioiden. Esimerkiksi Instagramissa ei voi jakaa linkkejä, kun taas Twitterissä ne ovat hyvin monesti toimivien asia. Sosiaalisessa mediassa oleellista on myös toistojen määrä. Sama viesti on siis kerrottava riittävän useasti, jotta viesti menee varmasti perille.

Viestinnässä tärkeintä on nimetä etukäteen henkilöt joiden vastuulla se on. Viestinnän selkeyden ja tavoitavuuden kannalta on oleellista että viestintään ovat sitoutuneet oikeat ihmiset, jotka osaavat siirtää sanomat oikea-aikaisesti oikeille tahoille. Viestintä mielletään monesti useamman henkilön tehtäväksi, ja mikäli näin tehdään, on syytä etukäteen pohtia, että kenelle kuuluu mikäkin vastuualue. Kuka vastaa sisäisestä, ja kuka ulkoisesta viestinnästä?

Tavoitetilana tulisi olla, että viestintä olisi mahdollisimman paljon samojen ihmisten vastuulla. Tällöin he voivat kehittää käytäntöjä paremmiksi, ja myös viestin vastaanottaja tietää mistä saa lisätietoja. Jos viestin lähettäjä vaihtuu usein, se näyttäytyy ulospäin sekavana, eikä tällöin helpota viestinnän muodostumista aidoksi vuorovaikutukseksi. Viestinnän tulisikin parhaimmalla tapauksella olla vuorovaikutteinen toimenpide, johon reagoidaan aina myös viestin saajan toimesta.

Duuni

idea

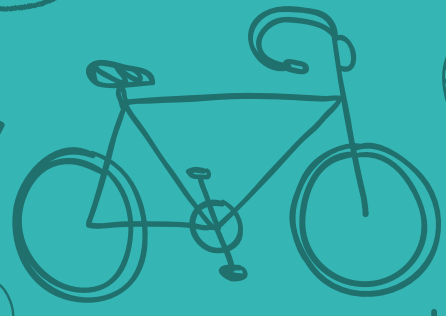

MOI

Kämppe

HEI

Koulu @

HELLO

Duuni

Kämppe

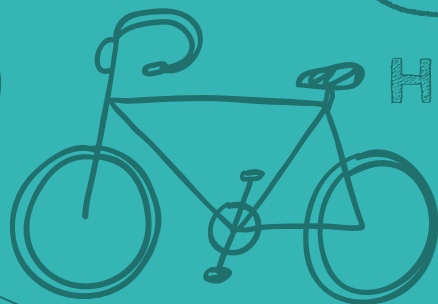
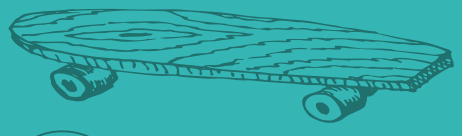

MOI

HEI

idea

HELLO

@ Koulu

osa 3

Ohjauksen ja Ohjaamo-toiminnan tulevaisuuskuvia Etelä-Savossa

Hetki onnellisena Etelä-Savossa Sulkavalla vuonna 2027 – Ohjaamo auttaa taustalla!

Tuija Toivakainen

Istun laiturilla puoliaurinkoisessa alkusyksyn oranssissa ilta-auringossa. On vuosi 2027. Mietin, miten voisin ensi vuoden alusta päästä unelmatöihin tai uuteen opiskelupaikkaan. Heilautan vähän kättä ja sanon: –Töihin. Eteeni avautuu seinätön näkymä, josta voin valita. Luopaavaa, luotan tulevaisuuteeni!

Sanon vain sanan tai parin ja pääsen heti asiantuntijan luo. Hän näyttää oikealta ihmiseltä, ja onkin oikea! Virtuaalivirkailija on kuitenkin robotti, mutta sitäkin tarkempi ja nopeampi. Hän hoksaa heti, mitä tarvitsen ja mitä toivon. Vuorovaikutus onnistuu mainiosti, sillä hän malttaa ja kysyy juuri oikeat asiat ja ottaa elämäntilanteeni huomioon. Hän pystyy yhdistämään kaiken aiemman tiedon minusta. Menee noin viisi minuuttia, kun saan jo muutamia vaihtoehtoja sekä työpaikoista että opiskelumahdollisuuksista. Hänellä on silti aikaa vielä kuunnella, miten minulla menee ja mitä ajattelen. Tiedän, että voin kertoa hänelle tärkeitä asioita itsestäni.

Laiturilla saan saman tien varattua kahteen työpaikkaan työhaastattelun mediaesittelyni lisäksi. Samalla tietoni välittyivät kolmeen opintoja tarjoavaan paikkaan, josta minuun otetaan etäyhteyttä huomenaamuna, kun olen virkeimmilläni. Olen silloin käynyt jo päivän mentaalitreenin, jota personal trainerini ohjaa Kaliforniasta myönteisen palautteen, sovelluksen ja esineiden internetin avulla.

Vielä on kuitenkin meneillään ensimmäisen tutkintoni loppupuolen projekti. Siksi käyn virtuaalikirjastossa tutustumassa muutamiin lähteisiin, ja pohdintaa varten haluan taustaviritystä tulevaisuusanalyysiini: Sormenjälkitunnisteella pääsen kirjastoon ja silmäterän liikkeillä voin valita sopivia kohteita. Lisäapua saan kokoneelta vertaisryhmältäni sekä mentoriltani, jotka ovat ympärilläni sen mukaan, miten haluan puheen- ja sanantunnuksen kautta heitä kutsua.

Dialogissa valmentavan mentorini kanssa työstän opintojeni lopussa potentiaaliani, jotta voin edetä eteenpäin luottavaisesti valmistumiseni jälkeen. Pysin kanssaluovaan mieleen eli haluan tarkastella palautteen sijaan asioita ilmiönä, joihin muut ihmiset vaikuttavat. Paranan omaa mieltäni pysähtymällä ja poijuttamalla etappeja, joiden kautta saan onnistumisen tunteita. Minulla on jo aika hyvä itsetuntemus ja motivaatio, ja siksi pidän yllä volitiota eli tahtoenergiaa. Se auttaa tunnistamaan niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat myönteisesti tai kielteisesti kykyyni toimia käytännössä.

Kaikki ei kuitenkaan ollut reilu vuosi sitten näin hyvin. Olen nyt kiittollinen siitä, että pystyin kuntoutumaan liikenneturmasta, josta sain aivoinfarktin. Ajoin robotiohjatussa autossa kaverieni kanssa konserttiin Turkuun, kun matkamme pysäytti Turun väylän tunnelissa auton ohjausvirhe, joka johtui vastaantulevan auton tekniikkaongelmasta. Se ajautui yhtäkkiä meihin päin ja loukkaannuimme pahasti. Konsertti jäi näkemättä, mutta selvisimme hengissä. Saimme avun nopeasti, koska meillä oli autoon kytketty vakuutus ja siitä yhteys tällaisten tilanteiden varalta nopeaan apuun reaaliaikaisesti. Sain elvytystä jo kahden minuutin päästä onnettomuudesta ja olin sairaalassa hoidossa aivovamman takia puolen tunnin päästä. Myös kaverini saivat parhaan mahdollisen avun ja kuntoutuivat sekä fyysisistä että psyykkisistä vammoista melko nopeasti. Ehkä tulevaisuus näytti tuolloin etäiseltä haaveelta, mutta pystyimme ystäväni kanssa näkemään onnettomuuden jälkeen myönteistäkin.

Parasta kuntoutumisessa oli se, että sain psykososiaalista ja fyysikaalista treeniä jo seuraavana päivänä. Sitä kautta tutustuin myös mentaalisiin personal trainer-mahdollisuuksiin. Sairaalan kautta onnistuivat tulevaisuuden suunnitelmieni jatkot luontevasti. Vaikka olin poissa aktiivisista opinnoista ja työnhausta muutaman

kuukauden, pystyin hyvin jatkamaan henkilökohtaista elämänsuunnitelmaani myös opintojen avulla. Oikeastaan en tiedäkään ihan varmasti, ketkä kaikki minua hoitivat ja auttoivat, mutta ajattelen lämpimästi kaikkea sitä taustatukea, jota olen saanut näihin päiviin asti. Vanhankaikaisesti ilmaistuna tsempparini on kulkenut mukanani monissa käännteissä ihan peruskoulusta saakka.

Olen harrastanut jo koulun alkuvuosilta hiihtoa ja elokuvantekoa. Niistä sain itselleni hyviä paikkoja kasvattaa taitojani entiselleen liikenneonnettomuuden jälkeen. Kilpailinkin vielä 19-vuotiaaksi asti perinteisessä maastohiihdossa ja uudemmassa pariboxissa. Sen jälkeen olen toiminut niissä osa-aikaisesti valmentajana ja lajiblogistina. Elokuvanteon olen voinut yhdistää tähänkin tekemiseen. Niistä olen saanut itselleni omat lajiperheeni ja osin myös toimeentuloa pienen yritykseni kautta, missä mukana ovat olleet muutamat ystäväni eri puolilta maailmaa. Parini pariboxista on menestynyt hyvin sittemmin myös starpipessa ihan ammattilaisena.

Voin iloita monesta asiasta tänään, kun täytän 25 vuotta: Olen hengissä ja lähes yhtä hyvässä kunnossa ja vireessä kuin aiemmin. Minulla on monenlainen tuki

koko tulevan elämäni varrella yhden sanan päässä. Voin luottaa siihen, että minun elämäntilanteessani asiat hoidutuvat luottamuksellisesti ja varmasti, enkä jää yksin tai tyhjän päälle tai vaille toimeentuloa ja kotia. Siksi olen onnellinen tänä vuonna 2027 Sulkavalla Karjulanmäellä.

Oikeasti olen Tuija Toivakainen, johtava asiantuntija Etelä-Savon ELYstä, mutta tässä kuvittelin tulevaisuutta. Vastaan sivistys- ja kulttuuriasioista, ja mielenkiintoisia työteemoja ovat esimerkiksi elinikäinen oppiminen ja ohjaus, nuorisotakuu, Ohjaamot, kulttuurin saavutettavuus, aineeton arvonlisä, työn tuottavuus ja työhyvinvointi. Omasta mielestäni osaan joskus sanoa asioita kannustavasti ja mielenkiintoisesti. Ehkä osaan vähän myös puutarhasuunnittelua ja iloita yksinkertaisista asioista. Olen valinnut elinikäiseksi harrastukseksi kilpa- ja huippu-urheilun, nyttemmin minut voi bongata vaikka Colorado Springsista muodostelmaluistelun MM-kisoista tuomarihommissa, joskus olen vilahdellut myös kehäneliössä rusetti kaulassa. Ja jonain päivänä olen lukukoira Carlon kanssa Mikkelin kirjastossa vapaaehtoisena, joskus taas Jyväskylässä vesipelastustreenissä hurjan flättini kanssa.

Lopuksi – hankkeen kehitysehdotuksia

Sonja Miettinen

Jotta Tuija Toivakaisen edellä kuvaama Etelä-Savo olisi vuonna 2027 mahdollinen, on tapahduttava vielä paljon. Ohjaamojen tuki -hanke antoi eteläsavolaisille nuorille ja heidän tarvitsemilleen palveluille oman työpanoksensa, mutta maakuntaa ei saatu tälläkään kertaa valmiiksi. Kehittämisen kohteita jäi myös tulevaisuuteen.

Erityistä tukea tarvitsevat nuoret

Ohjaamojen, kuten kaikkien nuorten palveluiden, tulee olla niin palvelun kuin tilankin näkökulmasta esteettömiä, helposti lähestyttäviä. Ohjaamon ollessa avoin kaikille alle 30-vuotiaille on niin kehitysvammaisten, liikuntavammaisten kuin muista kulttuuritaustoista olevien nuortenkin saatava yhdenvertaista palvelua. Tähän tulee panostaa kaikessa toiminnassa ja viestinnässä.

Erityistä tukea tarvitsevat nuoret olivat hankkeen läpileikkaava kohde, joka huomioitiin erityisesti hankkeen koulutuskokonaisuudessa, verkostoyhteistyön kehittämisessä ja hyvien käytäntöjen levittämisessä. Etelä-Savon Ohjaamoissa ja kunnissa on jo käytössä useita hyviä toimintamalleja erityistä tukea tarvitsevien nuorten palveluiden varmistamiseksi.

Muutama perusasia on hyvä pitää mielessä:

- **Ovathan tilat fyysisesti esteettömät?** Esimerkiksi kynnykset, portaat ja raskaat ovet voivat olla vaikeita. Kiinnittäkää huomiota myös työhuone- ja kokoustiloihin, wc-tiloihin, hisseihin ja luiskiin.
- **Panostakaa tilan akustiikkaan:** poistakaa hälyä ja kaikua
- **Huolehtikaa, että valaistus ja tilojen visuaalisuus ovat tasapainossa**
- **Asettakaa opasteet selkeästi esille**
- **Käyttäkää palveluissa selkeää kieltä**
- **Huomioikaa viestinnässä kielen lisäksi** esimerkiksi verkkosivujen visuaalinen selkeys
- **Onko nuoren kanssa mahdollisuus käyttää tarvittaessa tulkkiä? Viittomakieli, venäjä tai vieras kulttuuri on helpompi tavoittaa, kun apuna on ammattilainen.**

(Esteettömyystiedon keskus & Samk & Autismi- ja Aspergerliitto)

Kulttuuritulkki nuorten tukena

Etelä-Savon väestöstä 2,8 % on maahanmuuttajia. Eniten maahanmuuttajia on tullut Mikkelin seudulle, mutta Savonlinna on tilastoissa hyvänä kakkosena. Suurin osa maahanmuuttajista tulee naapurimaista Venäjältä ja Virosta. Maahanmuuttajien joukossa on paljon opiskelijoita ja perheiden mukana tai yksin saapuvia lapsia ja nuoria, jotka ovat potentiaalisia Ohjaamojen asiakkaita. (Kansainvälistyvä Etelä-Savo 2016.)

Ohjaamojen tuki -hankkeessa tarjottiin koulutusta monikulttuurisuuden lisäämiseksi Ohjaamoissa. Lisäksi hankkeessa selvitettiin kulttuuritulkkitoiminnan mahdollisuuksia Etelä-Savon Ohjaamoissa. Kulttuuritulkki toimii ammattilaisen ja maahanmuuttajataustaisen asiakkaan tukena parantaen eri osapuolten yhteistyön mahdollisuuksia. Toiminnassa yhdistyvät kielen tulkkaus, emotionaalinen tuki ja palveluohjaus. (Heino ym. 2014.) Maahanmuuttajanuorten ohella kulttuuritulkin palveluita voi hyödyntää mm. romaninuorten kanssa. Toiminta jää testattavaksi tulevaisuudessa.

Koska Ohjaamot ovat matalan kynnyksen palvelupisteitä, joihin nuoret voivat tulla omalla ajallaan ja omilla ehdoillaan, ei täysipäiväisen kulttuuritulkin palkkaaminen Etelä-Savon kuitenkin vaatimattomilla maahanmuuttajamäärillä ole tarpeen. Kulttuuritulkki kannattaisi kuitenkin kutsua paikalle yksittäisiin ohjaustilanteisiin. Ohjaamojen työntekijöille kulttuuritulkki voisi tarjota työnohjauksellista tukea maahanmuuttaja-asiakkaiden kohtaamiseen (vrt. OSMO-projekti 2016–2018).

Osa Etelä-Savon kunnista ottaa vastaan kiintiöpakolaisia. Näissä nuorisopalvelut voisivat järjestää tilaisuuksia, joissa paikalliset pääsevät tutustumaan heille vieraasta kulttuurista tullessiin ihmisiin ja päinvastoin. Kohtaamista helpottamassa voisi olla koulutettu kulttuuritulkki. Näin voitaisiin tukea maahanmuuttajien integraatiota suomalaiseen yhteiskuntaan ja pienten maaseutukuntien paikallisyhteisöihin.

Sekä Ohjaamoissa että kunnissa voitaisiin järjestää nuorten tarpeisiin räätälöityä kaksikielistä toimintaa kulttuuritulkin avustuksella. Lisäksi maahanmuuttajanuorille voitaisiin järjestää omia kulttuuri-iltoja, joissa läsnä oleva kulttuuritulkki voisi antaa esimerkiksi emotionaalista tai kotoutumisen tukea sitä tarvitseville maahanmuuttajanuorille heidän omalla äidinkielellään. Näin maahanmuuttajanuoret pääsisivät osaksi vapaa-ajan palveluita ja nuorten yhteisöjä ennen kuin he oppivat suomen kielen. Lisäksi kulttuuritulkin tuella voitaisiin järjestää erilaisia työnhakutilaisuuksia.

Kulttuuritulkkitoiminnan selvityksessä ja kehitysehdotusten laatimisessa avusti Nuorisolaan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenian yhteisöpedagogiharjoittelija Otto Koistinen.

Maakunnallinen yhteistyö

Hankkeessa järjestettiin maakunnallisia Ohjaamo-foorumeita, joissa ammattilaiset pääsivät kohtaamaan toisiaan sekä varastamaan ja ”parastamaan” ideoita. Maakunnallinen yhteistyö lisää Ohjaamo-toiminnan synergiaetuja ja tiedonvaihtoa eri toimijoiden välillä. Etelä-Savon kunnat saavat tukea ja tietoa Ohjaamoista, ja Ohjaamot vastaavasti voivat saada uusia asiakasvirtoja ja kehittämisideoita kunnista. Säännölliset tapaamiset ovat tarpeen jatkossakin.

Etelä-Savon Ohjaamo-päivien järjestelyissä Etelä-Savon ELY-keskuksella ja maakunnallisella ELO-verkostolla oli vahva rooli. Tulevaisuudessaakin maakunnallisen yhteistyön koti on luontevasti ELO-toiminnan yhteydessä. Lisäksi kiertävää vastuuta tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta voi harkita kuntatoimijoille. EU:n puheenjohtajakausiin verraten: Kuka voisi olla vuoden 2018 Etelä-Savon Ohjaamo-puheenjohtaja?

Lähteet:

Esteettömyystiedon keskus.

Saatavilla verkossa: www.esteeton.fi. Ei päivitystietoja.

Hallituksen reformi: sote- ja maakuntauudistus. Saatavilla verkossa: <http://alueuudistus.fi>. Ei päivitystietoja.

Heino, Eveliina; Kärmeniemi, Nadezda & Veistilä, Minna 2014. Kulttuuritulkki : Toimintamallin kuvaus. Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämissentrum Palmenia. Saatavilla verkossa: <http://hdl.handle.net/10138/44967>

Kansainvälistyvä Etelä-Savo 2016. Tulevaisuusloikka – Etelä-Savon ennakointihankkeen 2015–2017 trendikatsaus 1/2016. Saatavilla verkossa: http://www.esavo.fi/resources/public/Maakuntaliitto/2016/Trendikatsaus_1_2016.pdf.

Mitä maakuntauudistus tuo tullessaan?

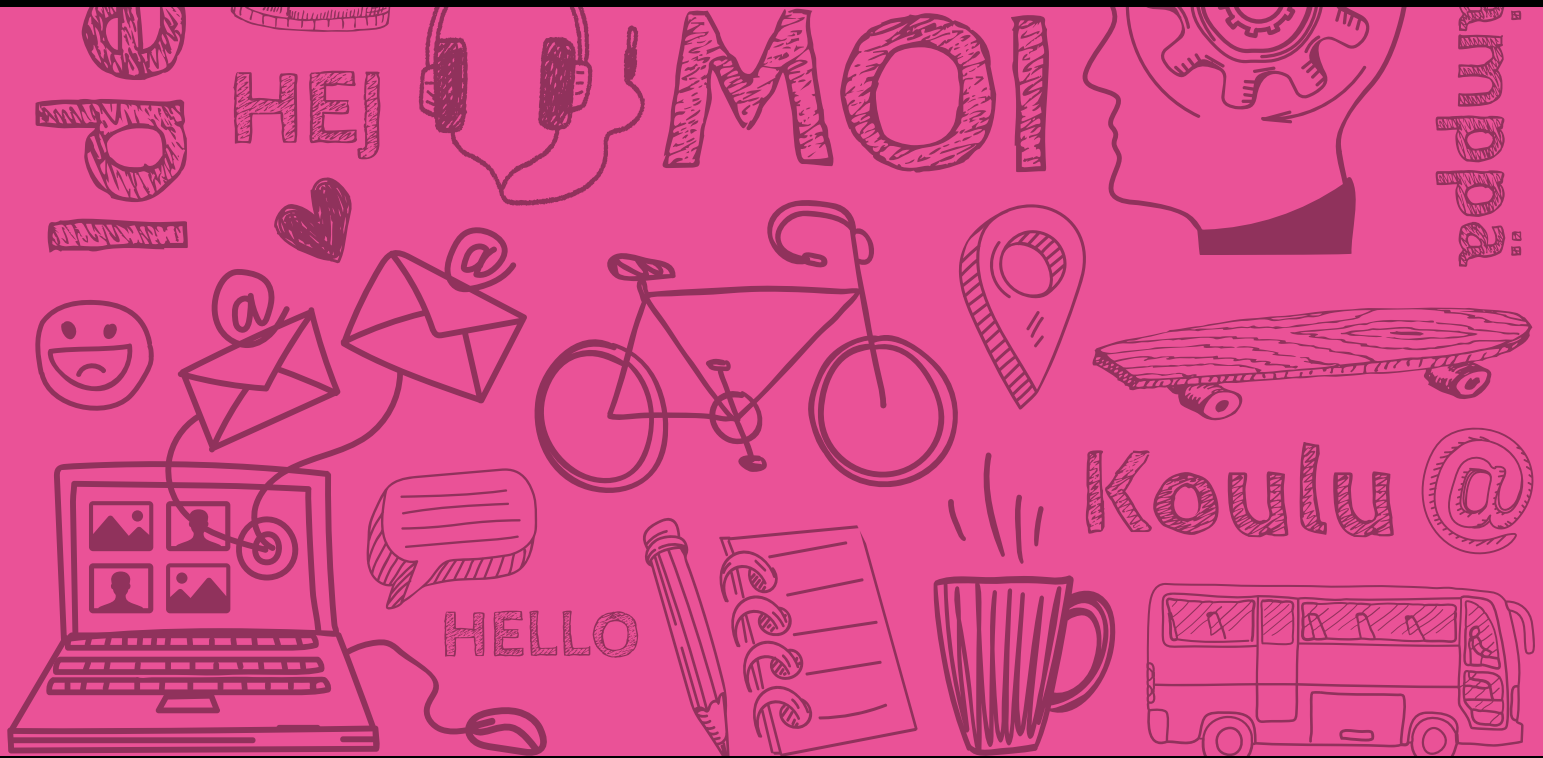
Vuoden 2019 alussa lopullisesti koittava maakuntauudistus luo Suomeen uudenlaisen julkisen hallinnon, joka palvelee kaikkia asukkaita. Uudistuksella turvataan tärkeät palvelut ja saadaan asiointia sujuvammaksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen tavoitteena on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja, parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta ja saatavuutta sekä hillitä kustannuksia. Uudistuksen myötä kansalaisten mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa paranevat. (Hallituksen reformi: sote- ja maakuntauudistus.)

Sote-uudistus keskittää maakuntaan mm. mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lastensuojelun. Maakuntaan nimitään myös oma nuorisovaltuusto. (Hallituksen reformi: sote- ja maakuntauudistus.) Kuntien rooli sivistys- ja kulttuuripalvelujen tuottajana vastaavasti vahvistuu. Ohjaamot ja nuorten monialaiset ohjaus- ja palveluverkostot ovat potentiaalisia murroksen kohteita uudistuksen edetessä. Niiden toimijat ja toiminnot ovat vaarassa jakautua kahteen, kun osa jää kuntaan ja osa maakuntaan.

Verkostomaiset Ohjaamot kokoavat jo nyt palveluita ja toimijoita useista paikoista yhteen, mikä toivottavasti jatkuu vahvana yhteistyönä myös maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen. Nuorisotyön on säilyttävä kunnassa mahdollisimman lähellä nuorta, ja toivottavasti myös Ohjaamoilla on sama kohtalo. Tässä kunnilla ja Ohjaamoilla on paljon edunvalvontaa ja lobbausta tehtävänä. Mikäli Ohjaamot kuitenkin siirtyvät uudistuksen myötä maakuntaan, on niiden asemaa ja kattavuutta maakunnallisina palveluina pohdittava tarkasti. Miten todella voidaan varmistaa yhdenvertaiset palvelut kaikille maakunnan nuorille asuinpaikasta riippumatta?

OSMO-projekti 2016–2018. Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin. Saatavilla verkossa: <http://kohtaamo.info/osmo-projekti>. Ei päivitystietoja.

Satakunnan ammattikorkeakoulu Samk & Autismi- ja Aspergerliitto ry. Tilojen esteettömyyskartoitus aistit huomioiden : Tarkistuslista esteettömyysasioiden tarkastelun tueksi. Saatavilla verkossa: www.esteeton.fi/files/attachments/.../tilojen_esteettomyden_tarkistuslista_051114.pdf.

OHJAAMOJEN TUKI – AMMATTILAISEN APUNA NUOREN PARHAAKSI

Kokemuksia ja kehitysehdotuksia Etelä-Savosta

Sonja Miettinen (toim.)

OHJAAMOJEN TUKI – AMMATTILAISEN APUNA NUOREN PARHAAKSI Kokemuksia ja kehitysehdotuksia Etelä-Savosta on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Ohjaamojen tuki -hankkeen päätösjulkaisu. Se kokoaa Ohjaamojen tuki -hankkeen toimenpiteet esitellen hankkeen toimintaa teemoittain. Julkaisussa käsitellään Ohjaamojen ja ohjauksen taustatekijöitä ja lähtökohtia teoreettisemmasta näkökulmasta, esitellään Etelä-Savossa kehitetyt palvelumallit ja annetaan vinkkejä käytännön työhön sekä pohditaan tulevaisuuden ohjausta ja Ohjaamoja. Oppaassa esitetyt toimintamallit ovat vapaasti kaikkien hyödynnettävissä.

Ohjaamojen tuki – nuorten matalan kynnyksen palveluiden ja monialaisen verkostotyön kehittäminen Etelä-Savossa -hanke alkoi 1.6.2015 ja päättyi 31.5.2017. Hanketta ovat rahoittaneet Euroopan sosiaalirahasto ja Etelä-Savon ELY-keskus.